

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine

Суд Босне и Херцеговине

Predmet br. S1 1 K 038509 22 Kri

Datum: objavljivanja 20.12.2023. godine
pismenog otpravka 19.01.2024. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu:

sudija Lejla Konjić Dragović, predsjednik vijeća
sudija Davorin Jukić, član vijeća
sudija Braco Stupar, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

STOJANA PETROVIĆA

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Edin Muratbegović

Branitelj optuženog

Advokat Srđan Marjanović

Sadržaj

TOK KRIVIČNOG POSTUPKA	6
A. OPTUŽNICA I GLAVNI PRETRES	6
B. DOKAZNI POSTUPAK	6
C. ZAVRŠNE RIJEČI	6
1. Tužilaštvo BiH	6
2. Odbrana optuženog Stojana Petrovića	8
D. PROCESNE ODLUKE	10
Odluka o proteku roka od 30 (trideset) dana	10
Odluke o mjerama zaštite za svjedoke	11
Odluka o isključenju javnosti sa dijela pretresa	11
Odluka o izuzetku od neposrednog izvođenja dokaza	12
Odluka o prijedlogu Tužilaštva za prihvatanje utvrđenih činjenica	12
Odbijanje pojedinih dokaznih prijedloga odbrane optuženog Stojana Petrovića	13
Izmjena pravne kvalifikacije krivičnog djela od strane sudećeg Vijeća	13
I STANDARDI DOKAZIVANJA I OPĆA OCJENA DOKAZA	16
II PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA	17
III NALAZI VIJEĆA	20
A. OPĆI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA 142. KZ SFRJ	20
1. Djelo počinitelja mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava	21
2. Civilni status žrtve (status zaštićene kategorije stanovništva)	22
3. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije	23
4. Djelo počinitelja mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom	25
B. POJEDINAČNA INKRIMINACIJA U OSNOVI ZLOČINA	27
A. Definicija i elementi silovanja kroz sudsku praksu i međunarodno običajno pravo	27
B. Zaključak o krivičnoj odgovornosti optuženog za predmetnu inkriminaciju	30
C. Identifikacija optuženog kao izvršioca krivičnihopravnih radnji	35
IV ODLUKA O KAZNI	37
ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU	39
ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA	39
ANEKS I	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
I) PROVEDENI DOKAZI TUŽILAŠTVA/TUŽITELJSTVA BIH	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
A) MATERIJALNI DOKAZI TUŽILAŠTVA BIH/TUŽITELJSTVA BIH	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
B) SPISAK SASLUŠANIH SVJEDOKA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

c) SPISAK SASLUŠANIH VJEŠTAKA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
II) ULOŽENI DOKAZI ODBRANE.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
A) MATERIJALNI DOKAZI ODBRANE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ANEKS II.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
III) RJEŠENJE O UTVRĐENIM ČINJENICAMA.....	40

Broj: S1 1 K 038509 22 Kri

Sarajevo, 19.01.2024. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudije Lejle Konjić Dragović, kao predsjednika vijeća, te sudija Davorina Jukića i Brace Stupara, kao članova vijeća, uz učešće stručnog saradnika Ante Solde, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu koji se protiv optuženog Stojana Petrovića vodi po optužnici Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTRZ 0004418 15 od 16.08.2021. godine, izmijenjenoj dana 10.10.2023. godine, a kojom se optuženi tereti za počinjenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom g) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH, nakon održanog glavnog pretresa, na kojem je dijelom bila isključena javnost, u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine Edina Muratbegovića, optuženog Stojana Petrovića i branitelja optuženog, advokata Srđana Marjanovića, donio je i dana 20.12.2023. godine, javno objavio sljedeću

P R E S U D U

I

Na osnovu člana 285. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH)

OPTUŽENI:

Stojan Petrović, sin Stojana i majke Ilinke, rođene Varcaković, rođen 29.02.1960. godine u Brčkom, nastanjen u ..., državljanin BiH, po nacionalnosti ..., oženjen, otac tri punoljetna djeteta, služio JNA 1979. godine u Banja Luci, lošeg imovinskog stanja, osuđivan ...

K R I V J E

Što je:

Za vrijeme ratnog stanja u Bosni i Hercegovini tokom 1992. godine na području općine Brčko, Stojan Petrović u svojstvu *de facto* policajca – pripadnika Interventnog voda MUP-a RS, Stanice javne bezbjednosti (SJB) Brčko, a *de iure* kao pripadnik – vojnik Vojske Republike Srpske (VRS) i to Vojne pošte ..., postupao suprotno pravilima Međunarodnog humanitarnog prava kršeći odredbe člana 3. stav 1. tačka a) i c) Četvrte Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine, na način da je:

u mjesecu julu 1992. godine u Brčkom, nakon što je CR 3, civil ženskog spola bošnjačke nacionalnosti, prethodno prinudno dovedena i zadržana u kući koja se nalazi u naselju tzv. „Tenis brdo“, u blizini kafića „Bolero“, a u kojoj kući je boravio dio pripadnika Interventnog voda SJB Brčko, Stojan Petrović je za vrijeme dok se u kući nalazio sam sa CR 3, istu nasilno ugurao u jednu od soba kuće, zaključao vrata sobe i CR 3 odgurnuo na krevet, a zatim joj nasilno skinuo odjeću, da bi potom Stojan Petrović legao na CR 3 i silovao je, tako što je mimo njene volje svoj spolni organ stavio u njen spolni organ, kojom prilikom CR 3 zbog straha za svoj i bratov život nije pružala nikakav otpor, kao i zbog toga što je prethodno od strane pripadnika srpskih vojnih formacija u više navrata silovana i u kući tzv. Rejzovića u Brčkom gdje je također bila prinudno dovedena i zadržana, i u kojoj kući tzv. Rejzovića joj je Stojan Petrović prethodno prišao sa leđa, stavio joj nož ispod grla i rekao „Šta misliš da te koljem“, uslijed čega je CR 3 bila u potpunosti onemogućena da pruži bilo kakav otpor Stojanu Petroviću prilikom silovanja,

dakle, Stojan Petrović kršeći pravila međunarodnog prava, za vrijeme ratnog stanja, prisilio drugu osobu upotrebom sile i prijetnjom direktnim napadom na njezin život i tijelo na seksualni odnos (silovanje),

čime je optuženi Stojan Petrović počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ).

Pa ga Sud na osnovu odredbe člana 285. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, primjenom naprijed navedenih zakonskih odredbi i primjenom članova 33., 38. i 41. KZ SFRJ, za navedeno krivično djelo,

O S U D U J E

Na kaznu zatvora u trajanju od sedam (7) godina

II

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH oštećena „CR 3“ se sa imovinskopравnim zahtjevom upućuje na parnicu.

III

Primjenom člana 188. stav 4. ZKP BiH, optuženi se oslobađa od dužnosti naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

O b r a z l o ž e n j e

TOK KRIVIČNOG POSTUPKA

A. OPTUŽNICA I GLAVNI PRETRES

1. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Tužilaštvo BiH, Tužilaštvo) broj: T20 0 KTRZ 0004418 15 od 16.08.2021. godine, koja je potvrđena dana 30.08.2021. godine, izmijenjena dana 10.10.2023. godine, Stojanu Petroviću je na teret stavljeno izvršenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZBiH u vezi sa tačkom g) KZBiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZBiH.

2. Na ročištu radi izjašnjenja o krivnji, održanom dana 28.07.2022. godine, optuženi Stojan Petrović izjasnio se da nije kriv za djelo koje mu se potvrđenom optužnicom stavlja na teret, a glavni pretres je počeo dana 23.02.2023. godine čitanjem optužnice i izlaganjem uvodnih riječi Tužilaštva BiH.

3. Glavni pretres u ovom krivičnom predmetu je okončan dana 23.11.2023. godine iznošenjem završnih riječi optuženog i njegovog branitelja.

B. DOKAZNI POSTUPAK

DOKAZI TUŽILAŠTVA BiH

1. Spisak saslušanih svjedoka i vještaka kao i izvedenih materijalnih dokaza koje je tužilac prezentirao i uveo u spis dati su u aneksu I presude i čine njen sastavni dio.

DOKAZI ODBRANE

2. U toku dokaznog postupka odbrana nije izvodila dokaze saslušanjem svjedoka.

3. Spisak materijalnih dokaza koje je branitelj prezentirao i uveo u spis dati su u aneksu I presude i čine njen sastavni dio.

C. ZAVRŠNE RIJEČI

1. Tužilaštvo BiH

2. Tužilac je u završnoj riječi naglasio da u cijelosti ostaje kod izmijenjene optužnice od 10.10.2023. godine te smatra da je provedenim dokazima Tužilaštva u

potpunosti potvrđeno činjenično stanje optužnice. Tužilaštvo je navelo da navedeno proizlazi iz iskaza saslušanih svjedoka Tužilaštva, svjedoka čiji je iskaz pročitao na glavnom pretresu, te iz materijalnih dokaza Tužilaštva, prije svega vještaka iz oblasti psihologije dr.psih.sc. Džanana Berberovića, zapisnika o prepoznavanju i drugih provedenih dokaza na glavnom pretresu označenih od broja T-1 do T-27.

3. Tako je tužilac, vezano za okolnosti postojanja široko rasprostranjenog i sistematičnog napada, istakao da je na prijedlog optužbe Sud prihvatio kao utvrđene činjenice iz presuda MKSJ- a (ukupno 73 činjenice), koje činjenice su potvrdili svjedoci optužbe, pročitani iskazi svjedoka, a na iste okolnosti je Tužilaštvo izvelo i materijalne dokaze.

4. Da je optuženi znao za postojanje oružanog sukoba na području općine Brčko i da je znao za postojanje širokog i sistematičnog napada od dijelova JNA, vojnih, paravojnih i policijskih snaga Srpske R. BiH, kasnije MUP-a RS, usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog i ostalog nesrpskog stanovništva općine Brčko, kao i da njegove radnje čine dio tog napada, po mišljenju optužbe, kako Tužilaštvo tvrdi, proizlazi iz iskaza svjedoka optužbe, i to svjedoka Novalije Fazlovića, Muniba Jusufovića, svjedoka CR 3, Sabine Hasanefendić, Dragana Živkovića, Dragana Pantelića, Ruže Durić, Miroslava Klarića, Mirze Aličehajića, pročitanih iskaza svjedoka Jadranka Ristića i Izete Tursić, kao i materijalnim dokazima Tužilaštva uložanim od broja T-1 do broja T-27.

5. U pogledu pojedinačne inkriminacije, tužilac se u toku svog izlaganja osvrnuo na pojedine iskaze svjedoka i materijalne dokaze. S tim u vezi, tužilac je istakao da su saslušani svjedoci, prije svega oštećena, a zatim i ostali svjedoci optužbe potvrdili niz činjenica na kojima Tužilaštvo temelji optužnicu. Tužilac se osvrnuo na njihove izjave u relevantnim dijelovima, te istakao da je za Tužilaštvo nesporno da je optuženi počinio djelo opisano u činjeničnom sadržaju optužnice. Tužilaštvo je navelo da se optuženom Stojanu Petroviću se stavlja na teret da je djelo počinio u svojstvu de facto policajca – pripadnika Interventnog voda MUP-a RS, SJB Brčko, ali i de iure kao pripadnik - vojnik VRS-a VP .... U svakom slučaju ono što je prema Tužilaštvo relevantno jeste činjenica da je Stojan Petrović u kritično vrijeme bio pripadnik vojnih formacija Srpske Republike BiH.

6. Nadalje, Tužilaštvo je navelo da iz samog iskaza oštećene - svjedoka CR 3, civila ženskog spola bošnjačke nacionalnosti proizlazi da je njen iskaz objektivan i uvjerljiv, te je apostrofiralo sljedeće. Oštećena CR 3 opisala je kritični događaj, iz koga proizlazi da je optuženi Stojan Petrović, jednom prilikom, u kući u koju je Čajević naredio da mora sa njim otići, CR 3 nasilno ugurao u jednu od soba kuće, zaključao vrata sobe, i odgurnuo je na krevet, gdje ju je silovao tako što je mimo njene volje ugurao svoj spolni organ u njen spolni organ. Oštećena ne zna koliko je trajao taj prinudni odnos. Zbog svih prethodnih dešavanja bila je onemogućena da mu pruži bilo kakav otpor. Iz iskaza svjedoka CR 3 proizlazi da je prije rata bila fizički i psihički

zdrava osoba, vesele naravi i kao takva poželjna u svakom društvu, a da nakon toga nema nikakve volje za životom. Nakon rata nije imala emotivnu i seksualnu vezu upravo zbog svega što je proživjela u drugoj polovini 1992. godine. Dijelovi njenog iskaza potkrijepljeni su iskazima saslušanih svjedoka: Sabine Hasanefendić, svjedoka Ruže Durić, svjedoka Dragan Živkovića, svjedoka Mirze Aličehajića, Izete Tursić, koji su u svojim iskazima izjavili da je CR-3 prije ratnih dešavanja bila dobrog zdravstvenog stanja i neobično vesela osoba, a sada u jako lošem zdravstvenom stanju, a smatraju da su uzrok njenom takvom stanju silovanja i druga zlostavljanja koja je doživjela u toku rata. Što se tiče identifikacije optuženog, Tužilaštvo smatra da nije sporan identitet optuženog. Tužilaštvo je istaklo da je oštećena CR 3 na glavnom pretresu bez dvojbe potvrdila da je on lice koje ju je silovalo u kritično vrijeme i na kritičnom mjestu, i na način kako je to navela tokom istrage, ali i na glavnom pretresu. Tužilaštvo smatra da nalaz i mišljenje vještaka iz oblasti psihologije dr. Džanana Berberovića također na bilo koji način nije doveden u sumnju.

7. Tužilaštvo smatra da je nedvosmisleno dokazano da je optuženi počinio radnje navedene u dispozitivu izmijenjene Optužnice, a kojim radnjama su stečena sva zakonska obilježja bića krivičnog djela koje se optuženom Stojanu Petroviću stavlja na teret. Tužilaštvo je predložilo sa Sud prilikom odlučivanja o vrsti i visini krivične sankcije cijeni otežavajuće okolnosti koje postoje na strani optuženog, i to: njegovu raniju osuđivanost zbog krivičnog djela ubistva, zbog čega je od strane ... osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 6 godina, zatim njegovu odlučnost, upornost i bezobzirnost prilikom izvršenja djela, koja se ogleda u tome da je i u prethodnom periodu dakle u kući tzv. Rejzovića imao namjeru da siluje CR 3 stavljajući joj nož ispod grla, a zatim da je zloupotrijebio i iskoristio njeno sveukupno zdravstveno fizičko i psihičko stanje zbog prethodnih silovanja i prinudnog zadržavanja u kućama, a o kojem stanju je govorio i vještak, gdje je očigledan i doprinos optuženog Stojana Petrovića njenom takvom trenutnom zdravstvenom stanju, da je Stojan Petrović radnje počinio kao pripadnik MUP-a, odnosno da se nije ponašao u skladu sa odredbama Zakona o unutrašnjim poslovima i to člana 12., 42., 49. i 56, jer je kao ovlašteno službeno lice bio dužan da zaštiti civila, nepostojanje i izostanak najmanjeg kajanja nakon počinjenog krivičnog djela, dok smatra da olakšavajuće okolnosti na strani optuženog ne postoje.

8. Na kraju, tužilac je predložio da Sud optuženog oglasi krivim i kazni po zakonu te da mu se produže mjere zabrane putovanja iz člana 126. stav 2. ZKPBiH.

2. Odbrana optuženog Stojana Petrovića

1. Branitelj optuženog je istakao da je temelj optužbe Tužilaštva iskaz oštećene CR 3, koji se po stavu obrane ne može prihvatiti kao objektivan, pouzdan i uvjerljiv, budući da je u suprotnosti sa ostalim dokazima. Dalje navodi se iz iskaza svjedoka Mirze Aličehajića, Miroslava Klarića, Sabine Hasanefendić, Dragana Živkovića i Ruže Durić,

te na glavnom pretresu pročitano iskaza Izete Tursić može vidjeti da je oštećena zaista pretrpila teške traume izazvane seksualnim zlostavljanjem, te da je podatke o tome dijelila sa licima koja su bila u njenoj neposrednoj blizini, ali da je nesumnjivo optužbe za silovanje usmjeravala Čajeviću i Češiću, što su svjedoci potvrđivali u svojim iskazima. Također, naveo je da svjedoci nisu spominjali ime optuženog Stojana Petrovića niti ga vezivali za ratna zlodjela budući da ga ni oštećena nije spominjala. Odbrana je navela da je tek nakon podizanja optužnice i neposredno pred svjedočenje određenih svjedoka, oštećena ostvarivala komunikaciju sa njima i optužila Stojana Petrovića te da se takvom njenom iskazu ne može dati vjera odnosno na njemu zasnovati osuđujuća presuda.

2. U svom izlaganju branitelj je također naveo da se kao prethodno pitanje u krivičnom postupku postavila sposobnost oštećene da pored svih ratnih trauma istinito i precizno govori o određenim događajima i njihovim akterima te da je u tom cilju provedeno vještačenje po vještaku psihologu dr. Džananu Berberoviću koji je i u svom pismenom nalazu, a i u usmenom izlaganju nalaza iznio mišljenje da se oštećenoj može vjerovati te da njene kognitivne sposobnosti (mišljenje, pamćenje, percepcija, opažanje) nisu oštećene. Odbrana navodi da kako je oštećena sposobna reproducirati prošlost, to ista u svom iskazu na kojem Tužilaštvo temelji svoju optužbu, namjerno izostavlja ili mijenja određene događaje i njihove aktere, stavljajući na teret optuženom Stojanu Petroviću najteža djela.

3. Osvrćući se na neoštećene kognitivne funkcije oštećene CR 3, odbrana je nastojala osporiti iskaz oštećene CR 3, tvrdeći da se isti ne može prihvatiti budući da je u koliziji sa dokazima koje je odbrana u završnoj riječi pobrojala, a o kojima će više biti napisano u obrazloženju.

4. Odbrana navodi da se silovanje oštećene CR 3 optužnicom vezuje za mjesec juli 1992. godine, navodeći da se iz iskaza svjedoka Dragana Živkovića Interventni vod SJB Brčko raspušta u junu 1992. godine nakon incidenta, poslije kojeg je priveden komandir Interventnog voda Petar Zarić zajedno sa Čajevićem, Češićem, Božićem, nakon čega su pripadnici Interventnog voda priključeni Vojsci RS. Prema obrani, Tužilaštvo tokom dokaznog postupka nije dokazalo tačan vremenski period silovanja koje se optuženom stavlja na teret, budući da se isto nije desilo.

5. Također, odbrana navodi da materijalni dokazi obrane potvrđuju da je optuženi bio pripadnik Vojske RS od 01.05.1992. godine i ne spori činjenicu da se optuženi kao vojnik pojavljivao u prostorima MUP-a RS tj. SJB, gdje je i viđan od strane drugih policajaca, ali sve u skladu sa vojnim zadacima. Tako odbrana navodi da su svjedoci Dragan Živković i Dragan Pantelić kao aktivni policajci i pripadnici Interventnog voda potvrdili da su viđali Stojana Petrovića samo u prostorijama MUP-a, ali ne i na drugim lokacijama.

6. Isto tako, odbrana optuženog Stojana Petrovića navodi da službena dokumentacija SJB evidentira optuženog na platnom spisku samo za mjesec jun

1992. godine, ali se iz dokaza obrane može vidjeti da optuženi nije taj koji je podigao junsku platu, već da umjesto njegovog imena stoji potpis Dragana Božića te da optuženi nije podigao platu jer nije ni bio pripadnik Interventnog voda SJB Brčko. Kako odbrana navodi, jedini platni spisak iz juna 1992. godine, potvrđuje da je već u narednom mjesecu Interventni vod rasformiran, te da su netačni navodi iz optužnice da je oštećena CR 3 silovana u julu 1992. godine.

7. Na kraju, odbrana je predložila da se zbog svega navedenog optuženi Stojan Petrović oslobodi svih optužbi.

8. Optuženi Stojan Petrović saglasio se sa završnom riječi svog branitelja.

D. PROCESNE ODLUKE

Odluka o proteku roka od 30 (trideset) dana

9. Tokom glavnog pretresa, između ročišta održanih 13.04.2023., 18.05.2023., 06.07.2023. i 31.08.2023. godine, protekao je vremenski period duži od 30 (trideset) dana.

10. Odredba člana 251. stav 2. ZKP BiH propisuje da: *“Glavni pretres koji je odgođen mora ponovno početi ako se izmijenio sastav vijeća ili ako je odgađanje trajalo duže od 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branitelja, vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovno i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu, odnosno da se koristi zapisnik o uviđaju”*.

11. Imajući u vidu navedeno, vijeće je, na pretresima održanim na dane 13.04.2023. godine, 18.05.2023. godine, 06.07.2023. godine i 31.08.2023. godine, donijelo odluku da glavni pretres počinje iznova u smislu odredbe člana 251. stav 2. ZKPBiH. Obzirom da su se stranke i branitelj optuženog usaglasili da se do tada provedeni dokazi ne provode iznova, vijeće je odlučilo da se do tada saslušani svjedoci neće ponovo pozivati i saslušavati, nego će se koristiti iskazi koje su prethodno dali u ovom postupku, kao i materijalni dokazi koji su izvedeni tokom glavnog pretresa, s tim što je vijeće prije nastavka glavnog pretresa izvršilo uvid u sve do tada provedene dokaze.

Odluke o mjerama zaštite za svjedoke

12. Rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 038509 21 Krn 3 od 07.06.2021. godine određene su mjere zaštite za svjedoke „CR 1“, „CR 2“ i „CR 3“ te su svjedocima dodijeljeni navedeni pseudonimi i određeno je da lični podaci svjedoka ostaju povjerljivi najduže 30 (trideset) godina nakon što odluka postane pravomoćna. Sastavni dio ove mjere je i zaštita lika svjedoka odnosno zabrana objavljivanja informacija o liku svjedoka u javnosti, putem medija ili bilo kojih drugih sredstava javnog informisanja.

13. Naime, dana 04.06.2021. godine, Tužilaštvo je dostavilo Sudu prijedlog za određivanje mjera zaštite za svjedoke „CR 1“, „CR 2“ i „CR 3“. U prijedlogu se osim navedenog tražilo da se svjedoku „CR 3“ odredi mjera zaštite tako što bi svjedok svjedočio iz druge prostorije, uz iskrivljenje slike i zvuka o čemu Sud u fazi istrage nije odlučio.

14. Kod navedenog prijedloga za određivanje dodatnih mjera zaštite za svjedoka „CR 3“, postupajući tužilac ostao je i na nastavku glavnog pretresa održanog dana 23.03.2023. godine.

15. Branitelj optuženog Stojana Petrovića, advokat Srđan Marjanović istakao je da se u načelu ne protivi prijedlogu da se svjedoku „CR 3“ odrede dodatne mjere zaštite odnosno svjedočenje iz druge prostorije uz iskrivljenje slike i zvuka.

16. Imajući u vidu da je saslušanje svjedoka „CR 3“ uz izobličenje glasa i slike u ovom postupku iz tehničkih razloga bilo moguće provesti jedino na način da svjedok svjedoči iz druge prostorije uz korištenje tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka, vijeće je, cijeneći osnovanost prijedloga, kao i saglasnost odbrane, ocijenilo da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi za dodjeljivanje dodatnih mjera zaštite svjedoku „CR 3“ pa je uz primjenu odredaba člana 3. stav 2., te člana 13. stav 2. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, na glavnom pretresu koji je održan dana 23.03.2023. godine, donijelo navedeno rješenje.

Odluka o isključenju javnosti sa dijela pretresa

17. Vijeće je, na temelju člana 237. ZKP BiH, na prijedlog strana u postupku, odnosno po službenoj dužnosti (a nakon izjašnjenja strana u postupku), isključilo javnost sa pojedinih dijelova glavnog pretresa.

18. Isključenje javnosti opravdali su razlozi zaštite interesa svjedoka, odnosno zaštite intimnog života oštećene „CR 3“, kako je propisano članom 235. ZKPBiH.

19. Naime, vijeće je, prihvaćajući prijedlog tužitelja, uz datu saglasnost odbrane optuženog, tokom svjedočenja oštećene „CR 3“, isključilo javnost sa nastavka glavnog pretresa održanog dana 23.03.2023. godine. U tom slučaju, vijeće je u skladu sa odredbom člana 235. ZKP BiH, ocijenilo cjelishodnim i opravdanim, a u interesu svjedoka oštećene „CR 3“ i zaštite njenog intimnog života (svjedokinja je žrtva silovanja), isključenje javnosti sa dijela nastavka glavnog pretresa održanog dana 23.03.2023. godine, tokom kojeg je oštećena „CR 3“ svjedočila pred sudom.

Odluka o izuzetku od neposrednog izvođenja dokaza

20. Vijeće je, postupajući u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH¹, prihvatilo da se kao dokaz tužitelja, umjesto neposrednog saslušanja svjedoka Izete Tursić i Jadranka Ristića, pročitaju i uvedu u spis izjave ovih svjedoka date pred Državnom agencijom za istrage i zaštitu².

21. Nakon izvršenog uvida u izvode iz matičnih knjiga umrlih³, vijeće je utvrdilo da su navedeni svjedoci preminuli. Kako je iz tih razloga neposredno saslušanje navedenih svjedoka pred sudom nemoguće, što nije sporila ni odbrana optuženog, vijeće je zaključilo da su time ispunjeni uvjeti propisani članom 273. stav 2. ZKP BiH za čitanje i korištenje zapisnika iz istrage, kao dokaza na glavnom pretresu.

22. Stoga je vijeće iskaze svjedoka Izete Tursić i Jadranka Ristića prihvatilo i pročitalo kao dokaz na glavnom pretresu održanom dana 31.08.2023. godine.

Odluka o prijedlogu Tužilaštva za prihvatanje utvrđenih činjenica

---

¹ Članom 273. stav 1. ZKP BiH propisano je da : *Iskazi dati u istrazi dopušteni su kao dokaz na glavnom pretresu i mogu biti korišteni prilikom direktnog i unakrsnog ispitivanja ili pobijanja navoda.....*

Stav 2. istog člana propisuje da izuzetno od stava 1. ovog člana, zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu se po odluci sudije, odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle...;

² Zapisnik o saslušanju svjedoka Izete Tursić, Državna agencija za istrage i zaštitu, Regionalni ured Tuzla od 23.06.2011. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Jadranka Ristića, Državna agencija za istrage i zaštitu, Regionalni ured Tuzla od 21.06.2011. godine;

³ Izvod iz matične knjige umrlih za naseljeno mjesto Brčko na ime Izeta Tursić rb 407 za 2022. godinu; Izvod iz matične knjige umrlih za naseljeno mjesto Brčko na ime Jadranko Ristić, rb 309 za 2015. godinu;

23. Odluka suda o prijedlogu Tužilaštva broj: T20 0 KTRZ 0004418 15 od 19.01.2023. godine za prihvaćanje utvrđenih činjenica iz presuda MKSJ, i to: *Tužilac protiv Momčila Krajišnika, (predmet br. IT-00-39-T od 27.09.2006. godine i br. IT-0039-A od 17.03.2009. godine), Tužilac protiv Radovana Karadžića, (predmet br. IT-95-5/18-T od 24.03.2016. godine i br. IT-95-5/18-AR98bis.1 od 11.07.2013. godine), Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca i dr. (predmet br. IT-96-23-T & IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine i br. IT-96-23 & IT-96-23/1-A OD 12.06.2002. godine) i Tužilac protiv Darija Kordića i dr. (predmet br. IT-95-14/2-T od 26.02.2001. godine i br. IT-95-14/2-A od 17.12.2004. godine)* na osnovu člana 4. Zakona o ustupanju, data je u aneksa II presude i čini njen sastavni dio.

Odbijanje pojedinih dokaznih prijedloga odbrane optuženog Stojana Petrovića

24. Odbrana optuženog Stojana Petrovića je na glavnom pretresu održanom dana 28.09.2023. godine, prilikom ulaganja materijalnih dokaza predložila da se kao dokaz odbrane u sudski spis prihvati iskaz svjedoka "CR 3" dat u istrazi od 20.06.2011. godine.

25. Vijeće je odbilo ovaj dokazni prijedlog branitelja Srđana Marjanovića cijeneći da iznesena argumentacija nije ukazala da postoje razlike po pitanju kazivanja svjedokinje o istom događaju, a navedeni iskaz odbrana prilikom ispitivanja nije predočavala svjedoku "CR 3", što je uslov koji je propisan odredbom člana 273. stav 1. ZKP BiH da bi se takav iskaz uložio u sudski spis.

26. Konačno, i članom 263. stav 2. ZKP BiH propisano je da, ako sud zaključi da okolnosti koje žele da se dokažu nemaju značaj za predmet ili da ponuđeni dokaz nije potreban, odbit će izvođenje takvog dokaza.

27. Detaljnije obrazloženje i ocjenu iskaza ove svjedokinje vijeće će dati u dijelu činjeničnih utvrđenja.

Izmjena pravne kvalifikacije krivičnog djela od strane sudećeg Vijeća

4. Optuženom je predmetnom optužnicom na teret stavljeno da je radnju u osnovi zločina – silovanje, počinio u okviru širokog i sistematičnog napada vojske i policije Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske, koji je bio usmjeren protiv nesrpskog stanovništva na području općine Brčko, u julu 1992. godine.

5. Suprotno navedenom, ovo vijeće nije utvrdilo da je optuženi Stojan Petrović van razumne sumnje poznao širi kontekst u kojem se njegova radnja

odvijala, što bi potkrijepilo činjenicu njegovog znanja da takva radnja čini dio postojećeg napada.

6. Ovo vijeće ne spori da je u inkriminiranom periodu (kako ga optužnica postavlja) postojao širok i sistematičan napad na području općine Brčko. Međutim, obzirom da optuženi nije oglašen krivim za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti, čiji je bitan element širok i sistematičan napad, ovo vijeće se neće detaljno osvrutati na dokaze (iskaze svjedoka i materijalnu dokumentaciju) koji dokazuju ovaj element predmetnog krivičnog djela. U tom kontekstu, vijeće će samo napomenuti da o takvoj okolnosti svjedoče iskazi niza svjedoka, kao što su: Sabina Hasanefendić, Novalija Fazlović, Munib Jusufović, CR 3, Dragan Živković, Dragan Pantelić, Ruža Durić, Miroslav Klarić, Mirza Aličehajić, zatim iskazi preminulih svjedoka (Izete Tursić i Jadranka Ristića) koji su pročitani na glavnom pretresu⁴, pa u konačnici i prihvaćene utvrđene činjenice⁵, te materijalni dokazi Tužilaštva, a navedeno nije osporavala niti odbrana optuženog.

7. Nadalje, subjektivizaciju postupanja optuženog Stojana Petrovića prema žrtvi predmetne inkriminacije ovo vijeće nije utvrdilo dokazanim van razumne sumnje u okviru postavljenog općeg konteksta dešavanja nego u kontekstu postojanja ratnog stanja. Vijeće se rukovodilo time da je svijest optuženog i njegovo djelovanje u okviru nesporno postojećeg širokog i sistematičnog napada, morala biti van razumne sumnje konkretizovana i dokazana, te da se ista ne može objektivizirati. Očigledan izostanak naročitog angažmana optuženog u okviru postojećeg širokog i sistematičnog napada, kao i sam tok događaja i način izvršenja djela, ovo vijeće su uvjerali da je optuženi inkriminisanu radnju poduzeo razumijevajući opći kontekst u okviru postojanja tadašnjeg ratnog stanja, zbog čega se njegove radnje karakterišu kao Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZSFRJ, kako će to u nastavku biti detaljno obrazloženo, a ne kao Zločini protiv čovječnosti kako to propisuje odredba člana 172. KZBiH.

8. Samu pripadnost optuženog vojnim formacijama, tačnije njegovu pripadnost Interventnom vodu MUP-a RS, SJB Brčko u svojstvu *de facto* policajca ali i *de iure* pripadnika VRS-a VP ..., koju Tužilaštvo navodi kao dokaz za svijest o postojanju širokog i sistematičnog napada, vijeće ne smatra dokazom o znanju i svijesti optuženog o napadu, a materijalna dokumentacija koja postoji u spisu predmeta, uložena od strane Tužilaštva u cilju dokazivanja postojanja širokog i sistematičnog napada, po ocjeni vijeća nemaju veze sa optuženim konkretno, niti je Tužilaštvo dokazalo da je on, kao pripadnik određene vojne formacije, za isti koncept znao ili trebao i morao znati. Pri tome, iste dokaze ne ojačavaju niti iskazi svjedoka, obzirom da iskazi istih, koji su prethodno pobrojani, svjedoče o općem kontekstu, a ne o subjektivnom aspektu postupanja Stojana Petrovića, dok same utvrđene činjenice

---

⁴ T-29, T-30 i T-31

⁵ Rješenje Suda BiH, broj S1 1 K 038509 22 Kri od 18.05.2023. godine.

svakako i ne mogu biti dokaz u tom smislu. Upravo takvi dokazi su podobni za dokazivanje prvog općeg elementa – širokog i sistematičnog napada u kontekstu krivičnog djela koje je istom optužnicom stavljeno na teret – Zločini protiv čovječnosti, što je ovo vijeće prethodno nesporno i konstatovalo. Međutim, takvi dokazi nisu dovoljni za zaključak o postojanju veze između konkretnog djela za koje je optuženi i oglašen krivim i tako utvrđenog napada. Samo prisustvo optuženog na području općine Brčko, te pripadnost vojnoj formaciji, ne dovodi do zaključka van razumne sumnje o njegovom znanju za takav napad, a naročito ne da njegove radnje doprinose takvom napadu.

9. Stoga je ovo vijeće izvršilo određene intervencije u činjeničnom opisu, na način da je isпустиo dijelove koji se odnose na bitne elemente krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti. Pored toga, umjesto navoda „*u vremenskom periodu od mjeseca aprila do mjeseca decembra 1992. godine*“ vijeće je dodalo navode „*za vrijeme ratnog stanja u Bosni i Hercegovini tokom 1992. godine*” , obzirom da odgovaraju izvedenim dokazima.

10. S tim u vezi, vijeće je ocijenilo da navedenim postupanjem ne izlazi iz objektivnog identiteta presude i optužbe. Naime, ovo vijeće podsjeća da optužba neće biti prekoračena kada je Sud izmijenio činjenični opis djela i pravnu kvalifikaciju, ali na način da je opis djela ostao vezan za događaj, odnosno kada se presuda i dalje kreće u granicama kriminalnog događaja činjenično predstavljenog u optužbi, te kada se i dalje daje prikaz slijeda događaja onako kako se zaista po optužnici i desio.⁶

11. Vijeće je također iz činjeničnog opisa optužnice izostavilo dio “*iz člana 27. Četvrte Ženevske konvencije za zaštitu građanskih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine koje odredbe posebno štite žene protiv svakog napada na njihovu čast, a naročito protiv silovanja i protiv svakog napada na njihovu stidljivost...*”, cijeneći da iz izvedenih dokaza proističe da je optuženi svojim radnjama prekršio odredbe člana 3. stav 1. tačke a) i c) Konvencije.

12. Naime, Tužilaštvo je izmijenjenom optužnicom optuženom stavilo na teret kršenje, pored člana 3. Četvrte Ženevske konvencije, i kršenje člana 27. iste konvencije. Odredbom člana 2. (Primjena Konvencije) propisano je pored ostalog: “*...ova Konvencija primjenjivat će se u slučaju objavljenog rata ili svakog drugog oružanog sukoba koji izbije između dvije ili više visokih strana ugovornica, čak i ako jedna od njih nije priznala ratno stanje.*” Dakle, jasno da se odredbe Konvencije primjenjuju u situaciji postojanja međunarodnog sukoba.

13. Jedini izuzetak vezano za primjenu ove konvencije propisan je članom 3. iste, koji kaže: “*U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i*

---

⁶ Presuda Apelacionog vijeća, broj S1 1 K 012625 17 Krž 13 od 01.12.2017. godine.

koji izbije na teritoriji jedne od visokih strana ugovornica, svaka od strana u sukobu biće dužna da primjenjuje bar sljedeće odredbe ...”

14. Dakle, član 3. (tzv. “zajednički član”, obzirom da je identičan u sve četiri Ženevske konvencije) je jedini koji je primjenjiv u situacijama kada se radi o unutarnjem sukobu, što je u konkretnom slučaju. Naime, Tužilaštvo nije niti dokazivalo da se radi eventualno o međunarodnom sukobu između više država. Stoga, vijeće je iz činjeničnog opisa predmetne optužnice izostavilo odredbu člana 27. Konvencije.

I STANDARDI DOKAZIVANJA I OPĆA OCJENA DOKAZA

15. Osnovna obaveza vijeća u pogledu svih dokaza propisana je članom 281. stav 2. ZKP BiH u kojem se navodi: *“Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.”*

16. Član 3. stav 1. ZKP BiH propisuje da se optuženi smatra nevinim za krivično djelo dok se ne dokaže njegova krivnja.⁷ Tužitelj stoga snosi teret utvrđivanja krivnje optuženog i u skladu sa članom 3. stav 2. ZKP BiH optužba to mora uraditi van razumne sumnje.⁸

17. Činjenica da odbrana nije osporavala određene činjenične navode sadržane u optužnici ne znači da je vijeće prihvatilo te činjenice kao dokazane. Teret dokazivanja ostao je na tužitelju za svaku optužbu tokom cijelog suđenja. U skladu s tim, u utvrđivanju je li tužitelj dokazao predmet van svake razumne sumnje, vijeće je pažljivo razmotrilo postoji li bilo kakva druga razložna interpretacija uvrštenih dokaza, osim one koju je prihvatilo, kada je odlučilo da su ispunjena obilježja krivičnog djela za koje ga je oglasilo krivim.

28. Sud podsjeća da član 15. ZKP BiH predviđa princip slobodne ocjene dokaza, koga ograničava jedino princip zakonitosti dokaza, što znači da je ocjena dokaza oslobođena formalnih pravnih pravila koja bi *a priori* određivala vrijednost pojedinih dokaza. Uspostavljajući ovaj princip, zakonodavac je dao neophodnu slobodu sudskoj vlasti i pokazao povjerenje u prosudbenu moć sudija.

18. Pored navedenog, vijeće je imalo u vidu i neke osnovne postulate u pogledu ocjene iskaza svjedoka. Ponekad se usmeno svjedočenje svjedoka razlikovalo od

---

⁷ Član 3. stav 1. ZKP BiH navodi da „ se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja”. Ova odredba je u skladu sa svim glavnim institutima o ljudskim pravima. *Vidjeti*, Evropska konvencija o ljudskim pravima, član 6. stav 2; međunarodna konvencija o civilnim i političkim pravima, član 14. stav 2.

⁸ Član 3. stav 2. ZKP BiH navodi da “sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, Sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.”

izjave koju su isti dali u istražnoj fazi. Međutim, treba imati u vidu da je prošlo više od 30 godina od događaja navedenih u optužnici, te je opravdano očekivati da je protek vremena uticao na tačnost i vjerodostojnost sjećanja svjedoka.

19. Također, činjenica je da se zbog prirode krivičnog postupka, svjedoku na glavnom pretresu mogu postaviti drugačija pitanja od onih koja su postavljena u prethodnim saslušanjima, pa je nakon konkretizacije pojedinih pitanja opravdano očekivati da se sjeti dodatnih detalja. Naravno, ovakve situacije je vijeće pažljivo razmatralo prilikom utvrđivanja težine koja se treba dati takvim dokazima.

20. Vijeće svoju konačnu odluku temelji na iskazima svjedoka, pri čemu izvjesne nedosljednosti između iskaza različitih svjedoka predstavljaju relevantan faktor u procjeni njegove dokazne težine. Istovremeno, značajno je naglasiti da ove nedosljednosti nisu nužno diskreditovala cijelo svjedočenje svjedoka. Znači, ako je svjedok podrobno ispričao suštinu događaja o kojima se radi, periferne devijacije nisu nužno dovele u pitanje istinitost takvog dokaza. U svakom slučaju, razlozi prihvatljivosti pojedinih iskaza te ocjena njihovog kredibiliteta i osnovanosti, detaljno su obrazloženi u odnosu na krivnju optuženog.

21. Dokazi koji nisu posebno obrazlagani, nisu ni bili pravno relevantni za utvrđivanje činjeničnog stanja.⁹

II PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA

22. Vijeće je prvo razmotrilo primjenu materijalnog prava, te je prvenstveno imalo u vidu da iz optužnice proizlazi da je inkriminirano djelo počinjeno tokom 1992. godine, u kojem periodu je na snazi bio KZ SFRJ, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni KZ SFRJ.

23. Odlučujući o primjeni materijalnog zakona i pravnoj kvalifikaciji djela, vijeće je imalo u vidu načela propisana članovima 3. i 4. KZ BiH te članom 7. stav 1. Europske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (EKLJP), pa je primjenom navedenih odredbi utvrdilo da je optuženi počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, za koje ga je i oglasilo krivim.

24. Član 3. KZ BiH propisuje načelo legaliteta, odnosno da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i

---

⁹ Ovo stajalište je potvrđeno i detaljno obrazloženo i u praksi Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ-a): „Žalbeno Vijeće podsjeća da svaki optuženi na osnovu člana 23. Statuta i pravila 98 ter (C) Pravilnika, ima pravo da mu se predoči obrazloženo mišljenje. Međutim ovaj uslov se odnosi na presudu pretresnog Vijeća. Pretresno Vijeće nije obavezno da obrazlaže svoje zaključke u vezi sa svim argumentima iznesenim na glavnom pretresu“.

za koje zakonom nije bila propisana kazna (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Međutim, članovi 3. i 4. istog Zakona ne sprječavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa općim načelima međunarodnog prava (član 4a. KZBiH).

25. U članu 7. EKLJP na sličan način propisuje se princip legaliteta i glasi:

“Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

Ovaj član ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema općim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.”

26. Navedene zakonske odredbe propisuju da se, po pravilu, na učinitelja krivičnog djela prvenstveno primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja.

27. Od ovog principa moguće je odstupiti jedino u interesu optuženih lica, i to u situaciji kada se nakon izvršenja djela zakon izmijenio tako da je izmijenjeni zakon blaži za učinitelja. Sud procjenjuje u svakom konkretnom slučaju koji je zakon blaži za učinitelja. Vijeće je, imajući u vidu praksu Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava, procijenilo nužnim primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, utvrđujući da je u konkretnom slučaju on blaži po učinitelja, uzevši u obzir kaznu propisanu za ovo djelo.

28. Jednostavno poređenje tekstova zakona na konkretan slučaj može dati siguran odgovor samo u slučaju ako je novi zakon dekriminisao nešto što je po ranijem zakonu bilo krivično djelo, jer je tada novi zakon očigledno blaži. U situaciji kada je krivično djelo kažnjivo po oba zakona, potrebno je utvrditi sve okolnosti koje su relevantne za izbor blažeg zakona u konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve odredbe koje se odnose na kažnjavanje. Pri tome, treba imati u vidu odredbe o propisanim krivičnopravnim sankcijama, vrstama i mjerama, njihovom odmjeravanju, odnosno ublažavanju, mjerama sigurnosti, sporednim kaznama, mjerama koje predstavljaju zamjene kazni i drugim relevantnim odredbama u pogledu izricanja krivičnopravne sankcije.

29. Međutim, nije dovoljno utvrditi koji zakon daje veće mogućnosti za povoljniju presudu, već koji od njih omogućava povoljniji ishod u konkretnom slučaju, prema konkretnom učinitelju, a što jasno proizlazi iz zakonskih odredbi člana 4. stav 2. KZ BiH, koji kaže da će se primijeniti zakon koji je *“blaži za učinitelja”*. Prema tome, nije isključena mogućnost da zakon sa težom kaznom bude za učinitelja na kraju povoljniji, jer primjena nekih njegovih drugih odredbi dovodi do povoljnijeg rješenja za

učinitelja.

30. U konkretnom slučaju, zakon koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja djela – KZ SFRJ, jednako kao i zakon koji je trenutno na snazi – KZ BiH, propisuju krivičnopravne radnje za koje je optuženi oglašen krivim kao krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Obzirom na navedeno, jasno je da postoje zakonski uslovi za vođenje krivičnog postupka protiv počinitelja za navedeno krivično djelo i njegovo kažnjavanje.

31. Pitanje retroaktivnosti primjene krivičnog zakona od izuzetnog je pravnog značaja i kao takvo je već bilo predmetom analize i ocjene u nekoliko odluka Ustavnog suda i Europskog suda za ljudska prava (ESLJP), a koje imaju direktne implikacije na postupanje Suda BiH u predmetima ratnih zločina, obzirom da se radi o obvezujućoj domaćoj i međunarodnoj sudskoj praksi.

32. Za razliku od ESLJP, Ustavni sud BiH je u brojnim predmetima ratnog zločina, kod utvrđivanja koji je zakon blaži za počinitelja, rukovodio isključivo kriterijem upoređivanja općeg zakonskog minimuma i maksimuma zapriječene kazne, ne uzimajući u obzir konkretne okolnosti svakog predmeta pojedinačno, čime je napušten ranije izneseni stav Ustavnog suda u predmetu *Abduladhim Maktouf*¹⁰.

33. Tako, prilikom ocjene blažeg zakona po učinioca, Ustavni sud kao argumentaciju navodi da je smrtna kazna eliminisana iz sistema krivičnopravnih sankcija, i da je stoga, u smislu odredbe člana 38. stav 2. KZ SFRJ (*“za krivična djela za koja je propisana smrtna kazna sud može izreći i zatvor od 20 godina”*), u situaciji kada više nije moguće izreći istu, moguće da se *“...izrekne maksimalna zatvorska kazna u trajanju od 20 godina (koja se prema odredbama tog zakona dosuđivala kao zamjena za smrtnu kaznu) ili zatvorska kazna u trajanju od 15 godina (koju taj zakon predviđa kao maksimalnu zatvorsku kaznu)”*.

34. Dakle, stav Ustavnog suda BiH predviđa da se primjena blažeg zakona po učinioca neće preispitivati za svaki slučaj pojedinačno, već će se u svim slučajevima, u kojima oba zakona propisuju ista obilježja krivičnog djela ratnog zločina, na učinioca biti primijenjen KZ SFRJ.

---

¹⁰ Predmet *Abdulhadim Maktouf*, Odluka Ustavnog suda BiH o dopustivosti i meritumu, broj AP 1785/06 od 30.03.2007. godine, paragraf 68. *„U praksi, ni u jednoj državi bivše Jugoslavije u zakonodavstvu nije postojala mogućnost izricanja doživotnog zatvora niti dugotrajnih zatvorskih kazni, a što je Međunarodni krivični sud za zločine na području bivše Jugoslavije često činio (slučaj Krstić, Galić itd.). Istovremeno, koncept KZ SFRJ je bio takav da nije predviđao postojanje dugotrajnog niti doživotnog zatvora nego je za najteža krivična djela propisivao smrtnu kaznu, a za lakše oblike maksimalne zatvorske kazne do 15 godina zatvora. Dakle, jasno je da se ne može odvojiti jedna sankcija od cjelokupnosti cilja koji se želio postići kaznenom politikom u vrijeme važenja tog zakona“*. i 69. *„U vezi s tim, Ustavni sud smatra da nije moguće jednostavno «odstraniti» jednu sankciju i primijeniti druge, blaže sankcije i time praktično ostaviti neadekvatno sankcionirana najteža krivična djela“*.

35. Vijeće je, shodno prethodnom, a imajući u vidu stav Ustavnog suda BiH, koji odstupa od prakse ESLJP, jer ne predviđa da se primjena blažeg zakona po učinitelja preispituje za svaki slučaj pojedinačno, već jasno određuje da će se u svim slučajevima, u kojima oba zakona propisuju isto krivično djelo, na učinitelja primijeniti KZ SFRJ, ovaj zakon primijenilo u konkretnom slučaju, obzirom da je stav Ustavnog Suda BiH obvezujući i za Sud BiH.

36. Kako je vijeće izvršilo prekvalifikaciju krivičnog djela za koje se optuženi tereti u konkretnom slučaju (Zločini protiv čovječnosti) u Ratni zločin protiv civilnog stanovništva koje je propisano članom 173. KZ BiH, a isto je bilo propisano članom 142. KZ SFRJ, to je, slijedom navedenog, te u skladu sa praksom Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava nužno primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela i kao zakon koji je prema stavu Ustavnog suda BiH, blaži prema optuženom.

III NALAZI VIJEĆA

37. Vijeće je na temelju svih provedenih dokaza, njihovom pojedinačnom ocjenom i dovođenjem u međusobnu vezu, došlo do nesumnjivog zaključka, da je optuženi Stojan Petrović, radnjama pobliže opisanim u izreci presude, ostvario sva bitna obilježja bića krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, na način da je za vrijeme ratnog stanja u Bosni i Hercegovini, na području općine Brčko, u svojstvu *de facto* policajca – pripadnika Interventnog voda MUP-a RS, SJB Brčko, a *de iure* kao pripadnik – vojnik VRS i to Vojne pošte Brčko, postupao protivno pravilima međunarodnog humanitarnog prava, tako što je na neutvrđene dane u mjesecu julu 1992. godine prvo oštećenju prijetio klanjem, a nakon nekoliko dana, i prisilio oštećenu upotrebom sile i prijetnjom direktnim napadom na njezin život i tijelo na seksualni odnos, odnosno prema oštećenju poduzeo radnju silovanja.

A. OPĆI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA 142. KZ SFRJ

38. **Prema članu 142. stav 1. KZSFRJ, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva čini onaj „tko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se izvrši napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedina civilna lica, ili lica onesposobljena za borbu, koji je imao za posljedice smrt, tešku tjelesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja ljudi; napad bez izbora cilja kojim se pogađa civilno stanovništvo; da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošenje velikih patnji**

ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja; raseljavanje ili preseljavanje ili prisilno odnarnodnjavanje ili prevođenje na drugu vjeru; prisiljavanje na prostituciju ili silovanja; primjenjivanje mjera zastrašivanja ili terora... kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.

39. Slijedom citirane zakonske odredbe proizlazi da su opći elementi krivičnog djela *Ratni zločin protiv civilnog stanovništva* sljedeći:

- *Djelo počinitelja mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, na način da je počinjenje djela usmjereno protiv civilnog stanovništva, dakle prema osobama koje ne učestvuju u ratu ili su položile oružje ili su onesposobljene za borbu, odnosno prema osobama koje su zaštićene odredbama Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12. 8. 1949. godine;*
- *Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije;*
- *Djelo počinitelja mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom;*
- *Počinitelj mora narediti ili počiniti djelo.*

1.Djelo počinitelja mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava

40. Za postojanje krivičnog djela *Ratni zločin protiv civilnog stanovništva* nužno je da radnje izvršenja krivičnog djela predstavljaju kršenje pravila međunarodnog prava, što ukazuje na blanketni karakter ovog krivičnog djela.

41. Stoga, za utvrđivanje ovog elementa krivičnog djela, neophodno je bilo primijeniti odgovarajuće međunarodne konvencije, u konkretnom slučaju odredbe Ženevske konvencije za zaštitu civilnih osoba za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine.

42. Pritom, vijeće posebno naglašava da prema odredbi iz člana 142. KZ SFRJ, nije nužno da počinitelj ima znanje ili ima namjeru da krši međunarodnu normu, dakle nije neophodno da kršenje blanketnih propisa bude obuhvaćeno sviješću učinitelja, već je dovoljno da njegovo ponašanje objektivno predstavlja kršenje pravila međunarodnog prava, dok se kod poduzimanja pojedinačnih radnji izvršenja svakako mora cijeniti subjektivni odnos počinitelja prema djelu, što će detaljno biti opisano u daljem obrazloženju ove presude.

43. Da bi se utvrdilo kršenje odredbi zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, potrebno je analizirati njen sadržaj, te domen primjene na konkretan predmet.

44. Naime, odredbom člana 3. stav 1. tačke a) i c) Ženevskih konvencija iz 1949. godine, koja se temeljem Anexa 6. Daytonskog mirovnog sporazuma primjenjuje i u Bosni i Hercegovini predviđeno je da:

„U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbije na teritoriji jedne od visokih strana ugovornica, svaka od strana u sukobu bit će dužna primjenjivati bar sljedeće odredbe:

Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu uslijed bolesti, rana, lišenja slobode, ili iz kojeg bilo drugog uzroka, postupat će se u svakoj prilici, čovječno bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili uvjerenju, spolu, rođenju, ili imovinskom stanju, ili bilo kojem drugom sličnom mjerilu.

U tom cilju zabranjeni su i ubuduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima sljedeći postupci:

a) povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubistava, osakaćenja, svireposti i mučenja. ...

c) povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci.“

45. Dakle, svrha zajedničkog člana 3. svih Ženevskih konvencija, jeste propisivanje minimuma prisilnih normi, kao i ukazivanje na općeprihvaćene humanitarne principe na kojima se u potpunosti zasnivaju sve konvencije, te je primjenjiv i u sukobima koji nemaju međunarodni karakter.

46. Osim toga, široko je prihvaćeno stanovište, da zajednički član 3. predstavlja dio običajnog međunarodnog prava, na način da sva djela pobrojana u ovom članu Ženevskih konvencija, predstavljaju ozbiljno kršenje međunarodnog humanitarnog prava, te kao takva povlače individualnu krivičnu odgovornost, neovisno od karaktera samog sukoba. Ovo posebno imajući u vidu da je član 3. „zajednički“ u sve četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine.

47. S obzirom da je u predmetnom postupku, zaključeno da je u periodu koji je obuhvaćen optužnicom, na teritoriji općine Brčko postojalo ratno stanje, to je opravdano zaključiti, da je zajednički član 3. Konvencija imao biti primjenjivan sve vrijeme trajanja ratnog stanja.

48. Prema ocjeni ovog vijeća, optuženi je u periodu koji se navodi u optužnici, činjenjem krivičnog djela za koje je oglašen krivim, povrijedio osnovne garancije koje zaštićena kategorija stanovništva uživa u skladu sa odredbama Konvencije, odnosno, svojim postupanjem optuženi je prekršio odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, i to preciznije stav 1. tačke a) i c).

2.Civilni status žrtve (status zaštićene kategorije stanovništva)

49. Radi utvrđenja kršenja pravila međunarodnog prava, neophodno je utvrditi je li djelo bilo usmjereno protiv posebne kategorije stanovništva zaštićene članom 3. Konvencije.

50. Status zaštićenih lica u skladu sa članom 3. stav 1. Konvencije, uživaju sve osobe koje za vrijeme trajanja oružanog sukoba i ratnog stanja ne poduzimaju nikakvo učešće u neprijateljstvima, uključujući čak i pripadnike vojnih ili

policijskih formacija, koji su položili oružje ili lica koja su onesposobljena za borbu uslijed bolesti, rana, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog razloga.

51. Kada je u pitanju ovaj element, odnosno civilni status žrtve, vijeće konstatuje da saslušani svjedoci optužbe saglasno potvrđuju da oštećena u vrijeme inkriminiranih događaja nije učestvovala neposredno u neprijateljstvima, niti je bila pripadnik oružanih snaga, odnosno da je u vrijeme počinjenja djela imala status civila, budući da je u toku ratnog stanja živjela u Brčkom sa svojim roditeljima, nije bila pripadnik bilo koje vojne formacije, niti je nosila oružje, iz čega proizlazi da je uživala zaštitu u skladu sa odredbama zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, a što nije osporavano ni od strane odbrane optuženog.

3. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije

52. Odredba člana 142. stav 1. KZ SFRJ, kao opći uvjet postojanja djela propisuje i postojanje rata, oružanog sukoba ili okupacije.

53. U međunarodnoj sudskoj praksi smatra se da ratno stanje ili oružani sukob postoji *“svuda gdje se pribjegli oružanoj sili između država ili produženom oružanom nasilju između vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili pak između takvih grupa unutar jedne države”*.¹¹

54. Dovodeći kršenje odredbi međunarodnog prava u vezu sa postojanjem ratnog stanja, oružanog sukoba ili okupacije, treba naglasiti da se međunarodno humanitarno pravo i dalje primjenjuje *“na čitavoj teritoriji zaraćenih država, odnosno, u slučaju unutrašnjih oružanih sukoba, na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili, u slučaju unutrašnjih sukoba, sve dok se ne pronađe mirno rješenje”*.¹²

55. U konkretnom slučaju, vijeće je prevashodno na temelju dokaza Tužilaštva ustanovilo da je u inkriminisanom periodu na području BiH bilo ratno stanje, a što ni odbrana optuženog nije osporavala.

56. U tom smislu, u Odluci Predsjedništva RBiH od 20.06.1992. godine¹³ je eksplicitno navedeno da se na teritoriji RBiH proglašava ratno stanje, koja odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu R BiH“.

---

¹¹ Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca, Radomira Kovača i Zorana Vukovića, predmet br. IT-96-23 i IT-96-23/1-A, Presuda od 12.6. 2002. godine Kunarac i drugi. Presuda po žalbi, odjeljak 56;

¹² Kunarac et al. presuda žalbenog Vijeća, odjelci 57 i 64. U odjeljku 64. Žalbeno Vijeće smatra: *“da dužnost tužioca nije bila da postojanje oružanog sukoba dokazuje za svaki kvadratni centimetar tog područja. Postojanje oružanog sukoba nije ograničeno samo na dijelove teritorije na kojima se konkretno odvijaju borbe, već postoji na čitavoj teritoriji pod kontrolom zaraćenih strana.”*

¹³ Dokaz T – 12.

57. S obzirom da za primjenu normi međunarodnog humanitarnog prava nije neophodno da su se stvarna borbena dejstva odigrala na tačno određenoj lokaciji, vijeće se nije ograničavalo samo na ustanovljavanje ratnog stanja u općini Brčko, već i na njegovo postojanje na široj teritoriji, čiji sastavni dio je i ova općina.

58. Osim navedenog dokaza, svi saslušani svjedoci optužbe su saglasno potvrdili da je u inkriminisano vrijeme na području općine Brčko bilo ratno stanje.

59. Tako je svjedokinja Sabina Hasanefendić u svom iskazu navela da je 1992. godine živjela u Brčkom sa suprugom, te da je noć prije 04.05.1992. godine više stanovnika bilo u jednoj kući pošto su već počela granatiranja, a da je sutradan svako otišao svojoj kući. Ista je navela da su oko 11 sati na njihova vrata došli naoružani vojnici koji su kundakom lupali na vrata i istjerali ih iz kuće, sve sa psovka i uvredama. U dvorištu su ih prislonili uza zid i pretresli nakon čega su odvedeni u jednu kuću. Tu su iz mnogih kuća doveli mještane Brčkog da bi kasnije nakon nekog vremena razdvojili muškarce i žene. U toj kući su prema izjavi svjedokinje bili 2 sata da bi zatim autobusom bili odvedeni u Brezovo polje gdje su ih podijelili po kućama, a muškarci su se morali javljati svako jutro u 08,00 sati, što se nazivalo „*prozivkama*“. Tu su ostali do 17.06.1992. godine.

60. Svjedokinja Ruža Durić je u svom iskazu navela da je 1992. godine otišla iz Hrvatske i živjela u Brčkom. Navodi da je bila u naselju Luka gdje je dovedena da dijeli hranu vojsci i gdje je ostala dva mjeseca.

61. Svjedok Dragan Pantelić u svom iskazu je naveo da je 1992. godine živio u Brčkom, da je bio angažovan u sastavu Interventnog voda u policijskoj stanici Brčko, koji Interventni vod se formirao u maju 1992. godine. Naveo je da ne zna tačno šta se desilo sa Interventnim vodom, da su ostali u Brčkom, da su kasnije rasformirani, a on je otišao u Srbiju. Naveo je da je moguće da je vod rasformiran radi nekih ubistava.

62. Svjedok Novalija Fazlović je naveo u svom iskazu da je 1992. godine živio u Brčkom sa suprugom, dvoje djece i roditeljima. Naveo je da je bio pripadnik SJB Brčko i da je radio poslove općeg kriminaliteta. Dalje je naveo da smatra da je rat počeo 30. aprila 1992. godine te da je bio u Brčkom do dana kad su srušeni mostovi koji povezuju Brčko i Gunju. Navodi da je most srušen u 4 sata i 44 minute te da je on bio na dežurstvu. Odmah je izašao na lice mjesta i vidio leševe i scenu koju ne može zaboraviti, između ostalog 11 odrubljenih glava.

63. Svjedok Munib Jusufović u svom je iskazu naveo da je živio u Brčkom do 01.05.1992. godine kad je taj dan ujutro otišao poslije miniranja mostova da vidi kakvo je stanje u općini. Navodi da se zgrada općine nalazi na 100 metara od mosta te da je tamo zatekao komade ljudskih tijela. Obavijestio je saradnike da napuštaju službu i da dolazi do sukoba. Naveo je da je kao član SNO, zajedno sa predsjednikom skupštine općine, predsjednikom izvršnog odbora, zamjenikom predsjednika, predsjednikom sekretarijata narodne odbrane, imao svakodnevne sastanke u to vrijeme. Tvrdi da su pomagali koliko su mogli, da su znali da će do rata

doći, ali da su se trudili da pokušaju stvari prolongirati. Također je naveo da su mostovi dignuti u vazduh u noći sa 30.04.1992. godine na 01.05.1992. godine.

64. Svjedok Ramiz Ahmetović u svom je iskazu naveo da je živio u Brčkom sa suprugom i dvoje maloljetne djece te da je bio zaposlen u SJB PS Brčko koju je napustio 01.05.1992. godine jer je već bila zauzeta od srpske vojske. Tokom unakrsnog ispitivanja je naveo da je dio njegovih kolega ostao u zarobljeništvu i da su razmijenjivani za Srbe. Naveo je da su mu otac, majka i sestra ubijeni u Luci 9. maja 1992. godine.

65. Svjedokinja CR 3 također u svom iskazu navodi da je u maju 1992. godine živjela u Brčkom sa majkom i bratom u porodičnoj kući. Ista je navela da je 04.05.1992. godine išla u kuću kod komšinice jer ju je bilo strah zato što je počeo rat. Navela je da su vojnici došli, lupali na vrata i izveli ih u dvorište gdje su ih pretresali nakon čega ih odvođe u Ražljevo gdje su se zadržali okvirno 2 sata, a nakon toga u Brezovo polje gdje su bili raspoređeni po kućama, gdje su bili otprilike mjesec i pol.

66. Vijeće je na temelju opisanih dokaza optužbe, kao i utvrđenih činjenica, a što ni odbrana nije sporila, ustanovilo, da je u inkriminisanom periodu, na području BiH, odnosno općine Brčko postojalo ratno stanje.

4. Djelo počinitelja mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom

67. Sljedeći opći element postojanja predmetnog krivičnog djela zahtijeva postojanje nexusa radnji optuženog sa ratom, oružanim sukobom, odnosno djelo počinitelja mora biti u vezi sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom. Da bi se utvrdilo postojanje navedenog elementa, neophodno je bilo sagledati status optuženog u inkriminisanom periodu, te postojanje uzajamnosti i zavisnosti izvršenja djela u odnosu na postojanje ranije obrazloženog ratnog stanja na širem području općine Brčko.

68. U konkretnom slučaju vijeće je ispitivalo *„je li postojanje ratnog stanja u znatnoj mjeri utjecalo na sposobnost počinitelja da počinii zločin, njegovu odluku da ga počinii, način počinjenja zločina ili cilj sa kojim je počinjen.“*

69. Ocjenom provedenih dokaza, vijeće zaključuje da je djelo optuženog bilo u dovoljnoj mjeri povezano sa ratnim dešavanjima. U tom smislu, vijeće je posebno uzelo u obzir poziciju optuženog u vojnoj strukturi – tj. da je u inkriminisano vrijeme u svojstvu *de facto* policajca bio pripadnik Interventnog voda MUP-a RS, Stanice javne bezbjednosti Brčko, a *de iure* kao pripadnik – vojnik Vojske Republike Srpske, i to Vojne pošte ..., a što prije svega proizlazi iz dokaza optužbe objektivne prirode, i to: Dopis Službe boračko-invalidske zaštite – vojne evidencije Brčko Distrikta BiH broj

05-12-39/20 od 21.12.2020. godine¹⁴ iz kojeg jasno proizlazi da je optuženi Stojan Petrović bio pripadnik Vojske Republike Srpske od 01.05.1992. do 05.04.1996. godine, zatim Dopis Vlade RS, Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite broj 16-03/3.2-1-835-1231/20 od 24.02.2021.g. zajedno sa četiri ovjerene fotokopije obrasca VOB-8 na ime Petrović Stojan¹⁵ iz kojeg također proizlazi da je optuženi regulisao vojnu obavezu u VP ... i da je evidentiran u periodu od 01.05.1992. godine do 05.04.1996. godine te je kao pripadnik VP Brčko bio ranjen, kao i Pregled ličnih dohodaka radnika CJB Brčko od 01.06. do 30.06.1992. godine¹⁶ koji je rukom ispisan i na kojem se nalazi optuženi Stojan Petrović, te Izvještaj Policije Brčko Distrikta BiH broj 14.08-04.2-74940/19 od 23.10.2019. godine zajedno sa priložima, i to: fotokopija spiska radnika Srpske stanice milicije Brčko od 22.06.1992. godine i fotokopija pregleda ličnih dohodaka SJB Brčko za mjesec juni 1992. godine¹⁷.

70. Osim toga, angažovanje optuženog u inkriminisanim periodu kao pripadnika VRS proizlazi iz iskaza pojedinih saslušanih svjedoka kojima je poznata ta okolnost.

71. U tom smislu, svjedok Dragan Živković kao pripadnik Interventnog voda je potvrdio da je Stojan Petrović bio pripadnik Interventnog voda i da ga je viđao u kancelariji dok ga nakon rata ne viđa. Isto tako je rekao da optuženi Stojan Petrović nije imao mogućnost naređivanja. Naveo je da se Interventni vod preselio u kasarnu kad je došlo do hapšenja pripadnika Interventnog voda te da je čuo da je uhapšen i Stojan Petrović ali nije lično vidio njegovo hapšenje.

72. I svjedok Dragan Pantelić je u svom iskazu naveo da je prvi put upoznao optuženog Stojana Petrovića u maju 1992. godine u Interventnom vodu budući da je svjedok bio angažovan u policijskoj stanici Brčko u sastavu Interventnog voda s tim da je naglasio da ne zna je li optuženi bio zvanično pripadnik, odnosno na platnom spisku. Naveo je da se ne sjeća u kakvoj je uniformi bio Stojan Petrović i je li imao uniformu te da kad krene rat da netko obuče maskirnu uniformu, a netko civilnu.

73. I oštećena CR 3 je u svom iskazu navela da je u prvoj kući koja se nalazila u centru grada, kuća „Rejzovića“, kada je u istu dovedena zatekla vojnike. Navela je da je jedan dan bila sama i da joj je optuženi Stojan Petrović došao iza leđa i stavio nož ispod vrata i rekao „šta misliš da te sad koljem“ pa je netko naišao i tako se ta situacija okončala. Na glavnom pretresu održanom dana 23.03.2023. godine je potvrdila da je 100% sigurna da je Stojan Petrović ta osoba.

74. Stoga, s obzirom da je na osnovu naprijed izloženih dokaza utvrđeno angažovanje optuženog u inkriminisano vrijeme u svojstvu pripadnika VRS, što odbrana optuženog nije niti osporavala, ne može biti sumnje u pogledu znanja optuženog o postojanju ratnog stanja, kao i činjenice da je on sudjelovao u njemu. Osim toga, provedeni dokazi ne ostavljaju mjesta sumnji da je optuženi bio potpuno

---

¹⁴ T – 25.

¹⁵ T – 26.

¹⁶ T – 24.

¹⁷ T – 23.

svjestan postojanja okolnosti pod kojima se inkriminirani događaj dogodio, pa je prema ocjeni ovog vijeća, uslijed postojanja navedenih okolnosti, optuženi radnjama opisanim u izreci presude iskoristio svoj položaj i nemoć oštećene, koja je prethodno bila zatvorena, da bi izvršio predmetno krivično djelo, a što će detaljnije biti obrazloženo u dijelu presude koji se tiče pojedinačne inkriminacije u osnovi zločina.

75. Pritom, vijeće utvrđuje da je na strani optuženog postojala ne samo svijest o ratnom stanju, već i o činjenici da je oštećena bila osoba bošnjačke nacionalnosti što je, pri postojećim okolnostima, bilo od značaja da ista od strane optuženog, kao izvršitelja djela, bude određena kao žrtva.

B. POJEDINAČNA INKRIMINACIJA U OSNOVI ZLOČINA

76. Sljedeći uslov koji mora biti ispunjen da bi se osoba oglasila krivom za počinjenje krivičnog djela iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, jeste da su ispunjeni elementi nekih od pojedinačnih inkriminacija u osnovi zločina.

77. Imajući u vidu da se optuženi izmijenjenom optužnicom tereti da je, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, prvo oštećenoj jedne prilike prijetio klanjem, a nakon toga, prisilio oštećenu na seksualni odnos, na koji način je izvršio silovanje nad oštećenom, a da pritom odredba člana 142. stav 1. KZ SFRJ u sebi ne sadrži definiciju silovanja kao elementa djela u osnovi zločina, vijeće smatra neophodnim izložiti relevantne stavove sudske prakse, kao i odredbe međunarodnog prava koji se tiču inkriminacije silovanja.

A. Definicija i elementi silovanja kroz sudsku praksu i međunarodno običajno pravo

78. U pogledu pojma „silovanja“ u okviru međunarodnog humanitarnog prava, silovanje je u doba rata zabranjeno ugovornim pravom, i to: Ženevskim konvencijama iz 1949. godine, Dopunskim protokolom I iz 1977. godine i Dopunskim protokolom II iz 1977. godine. Ostali teški seksualni delikti izričito su ili implicitno zabranjeni raznim drugim odredbama istih konvencija.

79. Zabrana silovanja i teškog seksualnog nasrtaja u toku oružanog sukoba prerasla je u međunarodno običajno pravo. Ona se postepeno iskristalizovala iz izričite zabrane silovanja iz člana 44. Lieberovog kodeksa i općih odredbi sadržanih u članu 46. Pravilnika u aneksu IV Haške konvencije, koje valja tumačiti zajedno sa "Martensovom klauzulom", koja je navedena u preambuli te Konvencije. Iako Nirnberški sud nije posebno krivično gonio za silovanje i seksualni nasrtaj, silovanje je kvalifikovano kao zločin protiv čovječnosti prema članu II (1)(c) Zakona broj 10 Kontrolnog savjeta. (10). Stoga, ne može se osporiti da silovanje i drugi teški

seksualni delikti u oružanom sukobu povlače krivičnu odgovornost počinitelja.

80. Nadalje, u okviru međunarodnog prava o ljudskim pravima nijedan međunarodni instrument o ljudskim pravima izričito ne zabranjuje silovanje ili druge teške seksualne delikte. Ipak, ta su krivična djela implicitno zabranjena odredbama koje štite tjelesni integritet, koje su sadržane u svim relevantnim međunarodnim sporazumima. Pravo na tjelesni integritet je fundamentalno pravo koje se odražava u nacionalnom zakonodavstvu, te je stoga nesumnjivo dio međunarodnog običajnog prava.

81. Relevantna sudska praksa MKSJ i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKTR) također govori o silovanju.

82. Tako MSKJ u predmetu *Kunarac, Kovač i Vuković*, (Žalbeno Vijeće), 12.06.2002. godine, paragrafi 127.-132. navodi: "*Actus reus krivičnog djela silovanja prema međunarodnom pravu čini seksualna penetracija, bez obzira koliko neznatna: (a) vagine ili anusa žrtve penisom počinioca ili bilo kojim drugim predmetom kojim se počinitelj služio; ili (b) usta žrtve penisom počinioca; kada do takve seksualne penetracije dođe bez pristanka žrtve*".

83. S tim u vezi, u presudi pretresnog vijeća MKSJ u predmetu *Kunarac* se element prisiljavanja definiše kao situacija u kojoj se "*seksualna penetracija desi bez pristanka žrtve. Pristankom u ovu svrhu smatra se pristanak dat dobrovoljno, kao rezultat slobodne volje žrtve, razmotren u kontekstu okolnosti koje su vladale*".¹⁸ Osim toga, u presudi žalbenog vijeća MKSJ u istom predmetu se zaključuje: „*Suviše usko fokusiranje na silu ili prijetnju silom moglo bi omogućiti počiniocima izbjegavanje odgovornosti za seksualnu aktivnost na koju druga strana nije dala pristanak, a koja se desila korištenjem nasilnih okolnosti bez oslanjanja na fizičku silu*“.¹⁹

84. Nadalje, u predmetu *MKSJ-a Kvočka i dr.*, (Pretresno Vijeće), 2.12.2001- godine, paragrafi 175. i 180., silovanje je definisano kao "*fizički nasrtaj seksualne prirode, počinjen nad nekom osobom u okolnostima prisile*".

85. U predmetu *Furundžija* pretresno Vijeće MKSJ je iznijelo mišljenje da će seksualna penetracija predstavljati silovanje ukoliko do nje nije došlo uz istinsku volju ili pristanak žrtve. Relevantnost ne samo sile, prijetnje silom i prinude, nego i odsustva pristanka ili voljnog sudjelovanja je obrazložena u predmetu *Kunarac*, gdje je zapaženo sljedeće: „*u svim jurisdikcijama koje je Pretresno Vijeće razmotrilo, nužan je elemenat sile, prinude, prijetnje ili djelovanja bez saglasnosti žrtve: upotreba sile ima široko tumačenje i obuhvata dovođenje žrtve u bespomoćno stanje*“²⁰. Kao i mučenje, silovanje se koristi za ciljeve kao što su: zastrašivanje, degradacija, ponižavanje, diskriminacija, kažnjavanje, kontrola ili uništenje osobe²¹.

---

¹⁸ Paragraf 40. presude pretresnog vijeća MKSJ u predmetu *Kunarac i dr.*

¹⁹ Paragrafi 127.- 133. presude pretresnog vijeća MKSJ u predmetu *Kunarac i dr.*

²⁰ Vidjeti predmet *Kunarac i dr.*, presuda Pretresnog Vijeća MKSJ, paragraf 440.

²¹ Vidjeti predmet *Furundžija*, presuda Pretresnog Vijeća MKSJ, paragraf 176.

U istom predmetu su ustanovljeni sljedeći faktori koji moraju (alternativno, a ne kumulativno) biti ispunjeni da bi postojalo krivično djelo silovanja:

„- seksualna aktivnost praćena je silom ili prijetnjom silom, koja je upućena žrtvi ili nekoj trećoj osobi;

- seksualna aktivnost praćena je silom ili različitim drugim specificiranim okolnostima koje su žrtvu učinile osobito ranjivom ili su je učinile nesposobnom da izrazi informirano odbijanje; ili

- do seksualne aktivnosti dolazi bez pristanka žrtve”.

86. *Mens rea* koja se zahtijeva za zločin silovanja je namjera da se izvrši seksualna penetracija, uz znanje da se to dešava bez saglasnosti žrtve.²²

87. Svaka od definicija krivičnog djela silovanja koju su utvrdili međunarodni sudovi ukazuje, bilo eksplicitno ili implicitno, na pitanje da li je neophodna seksualna penetracija učinjena bez pristanka. Definicije u predmetima *Akayesu i Furundžija* eksplicitno ne navode nepostojanje pristanka kao bitno obilježje silovanja. Umjesto toga, definicije se fokusiraju na faktore koji mogu značiti da je seksualna penetracija učinjena bez saglasnosti. U predmetu *Akayesu* govori se o „prisilnim okolnostima”, objašnjavajući da ne samo fizička sila, nego i razni drugi faktori mogu predstavljati prisilne okolnosti uključujući „prijetnje, zastrašivanje, iznuđivanje i druge oblike prisile koja koristi strah ili očaj”.²³ U presudi se također objašnjava da prinuda može biti svojstvena određenim okolnostima, kao što je naprimjer oružani sukob ili prisustvo vojske.²⁴

88. U predmetu *Furundžija*, faktori za koje se smatralo da su značili da je seksualna penetracija učinjena bez saglasnosti uključuju „prinudu ili silu ili prijetnju upotrebe sile protiv žrtve ili trećeg lica”.²⁵ Vijeće je još dodalo da svaki oblik zatočenja negira mogućnost pristanka na seksualnu penetraciju.²⁶ Iako je apelaciono vijeće u predmetu *Kunarac* dodalo element nepristajanja žrtve definiciji silovanja, ono je naglasilo da u većini slučajeva koji uključuju ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti, okolnosti će skoro uvijek biti prisilne, te na taj način isključivati mogućnost pristanka.²⁷ U predmetu *Kunarac* također je pojašnjeno da ne postoji zahtjev za dokazivanjem pružanja otpora žrtve da bi se dokazalo nepostojanje pristanka žrtve.²⁸

---

²² Presuda Pretresnog Vijeća u predmetu *Furundžija* (decembar 1998.) parag. 185; presuda Pretresnog Vijeća u predmetu *Kunarac i drugi* (februar 2001), parag. 460

²³ *Akayesu* pvostepena presuda, paragraf 688.

²⁴ *Akayesu* pvostepena presuda, paragraf 688; Čelebići, prvostepena presuda, paragraf 495

²⁵ *Furundžija* pvostepena presuda, paragraf 185.

²⁶ *Furundžija* pvostepena presuda, paragraf 271.

²⁷ Tužilac protiv *Kunarca i dr.*, predmet broj IT-96-23&23/1, drugostepena presuda (12. juni 2002.) , paragraf 130. Vidjeti također *Kunarac*, drugostepena presuda, paragraf 129 (u kojem ne odstupa od ranije prakse Tribunala, nego se pokušava pojasniti veza koja postoji između primjene sile i pristanka; naime, da primjena sile ili prijetnja silom nije bitno obilježje silovanja, već predstavlja dokaz odsustva pristanka žrtve). Vidjeti također Tužilac protiv *Gacumbitsija*, predmet broj ICTR-2001-64, drugostepena presuda (7. juli 2007.), paragraf 155, u kojoj se daje dalje objašnjenje

89. U predmetu *Gacumbitsi*, apelaciono vijeće je dalje razradilo definiciju iz predmeta *Kunarac*, zaključkom da „*tužilac može dokazati nepostojanje pristanka tako što će dokazati postojanje prisilnih okolnosti u kojima davanje smislenog pristanka nije moguće*” i da bi se to uradilo, tužilac ne mora „*izvoditi dokaze koji se tiču riječi ili ponašanja žrtve ili odnosa žrtve i počinioca*” ili „*dokaze o postojanju sile*” nego da „*pretresno vijeće može zaključiti da pristanak nije postojao zbog okolnosti, kao što su genocid ili zatočenje žrtve*”.²⁹

B. Zaključak o krivičnoj odgovornosti optuženog za predmetnu inkriminaciju

90. Uvjerenje vijeća o krivičnoj odgovornosti optuženog za postupanje prema oštećenoj „CR 3“ (stavljanje noža pod grlo uz prijetnju klanjem i silovanje), na način kako je to činjenično opisano u izreci presude, utemeljeno je prvenstveno na iskazu ove svjedokinje, koja je ujedno i oštećena krivičnim djelom, a čiji iskaz vijeće cijeni istinitim i uvjerljivim, te dodatno potkrijepljeno iskazima svjedoka optužbe u pogledu odlučnih činjenica, kao i iskazu vještaka psihologa.

91. Pritom je vijeće u odnosu na radnju silovanja imalo u vidu da prema stavu MKSJ, za utvrđivanje vjerodostojnosti, nisu neophodni potkrepljujući dokazi, s obzirom da se silovanje često vrši pred nijednim ili vrlo malo svjedoka; priroda ovog djela je takva da su samo žrtve u mogućnosti da identifikuju počinitelje i svjedoče o okolnostima vezanim za silovanje.

92. Osim toga, što se tiče manjih nedosljednosti u iskazu oštećene, ovo vijeće, saglasno stavu MKSJ u predmetu *Furundžija*, utvrđuje da od lica koja su preživjela takva traumatična iskustva poput silovanja „nije razumno očekivati da se sjećaju sitnih detalja događaja kao što su datum ili vrijeme. Također nije razumno očekivati da se sjećaju svakog pojedinačnog elementa kompliciranog i traumatičnog redoslijeda događaja. U stvari, nedosljednosti mogu pod određenim okolnostima ukazivati na istinitost i na činjenicu da na svjedoke nije uticano.”³⁰

93. Nadalje, vijeće konstatuje da je u podpravilu 96(i) Pravilnika MKSJ predviđeno da nije potrebno dodatno potkrepljivanje svjedočenja žrtve. Ovakvo pravilo se slaže sa stanovištem koje je zauzelo Pretresno vijeće u Presudi u predmetu *Tadić*, citiranom u Presudi u predmetu *Akayesu*, da iskazu žrtve seksualnog zlostavljanja pridaje jednaku pretpostavku pouzdanosti kao i iskazima žrtava drugih zločina, što je

---

definicije iz predmeta *Kunarac*, zaključujući da „Tužilaštvo može dokazati nepostojanje pristanka žrtve tako što dokaže postojanje prisilnih okolnosti u kojima smislen pristanak žrtve nije moguć”.

²⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac*, paragraf 128 (u kojem žalbeno vijeće ističe da žalioци „ne samo da griješe u pogledu primjene prava nego i izriču besmislicu u pogledu činjenica).

²⁹ *Gacumbitsi*, drugostepena presuda, supra fusnota 101, paragraf. 155.

³⁰ Vidjeti predmet *Furundžija*, presuda Pretresnog Vijeća MKSJ

common law dugo uskraćivao žrtvama seksualnog nasilja. Dakle, u skladu sa praksom MKSJ, svjedočenje žrtava seksualnog zlostavljanja u pravilu nije manje pouzdano od svjedočenja bilo kojeg drugog svjedoka.

94. Pored toga, ne postoji nikakav pravni zahtjev da iskaz jedinog svjedoka o materijalnim činjenicama, kako bi mogao biti prihvaćen kao dokaz, mora da bude potkrijepljen. Važna je pouzdanost i vjerodostojnost koja se tom iskazu pridaje. Osim toga, vijeće primjećuje, saglasno stavu Apelacionog vijeća ovog suda da je za utvrđivanje relevantnosti činjenica kao kriterij opredjeljujući kvalitet svjedočenja a ne puki broj dokaza, odnosno: „*da je inherentno pravo suda da utvrđuje činjenice na osnovu principa slobodne ocjene dokaza i u skladu sa dubokim ličnim uvjerenjem svakog od sudija. Radi se o široko postavljenom diskrecionom pravu koje je podložno određenom broju ograničenja. Međutim, na princip unus testis nullus testis (jedan svjedok nije dovoljan)*”³¹ koji zahtijeva potkrepljivanje svjedočenja jedinog svjedoka neke relevantne činjenice drugim svjedokom, više se ne poziva gotovo ni jedan moderni kontinentalni pravni sistem.“³²

95. Osim toga, vijeće podsjeća na stav apelacionog vijeća u predmetu Miodrag Marković, u kome postupajuće apelaciono vijeće zaključuje da je pretresno vijeće „*moglo osuditi optuženog na osnovu izjave oštećene*“, citirajući mišljenje apelacionog vijeća Suda BiH u predmetu Mejakić i dr. da „*dokaz koji je zakonit, autentičan i vjerodostojan može biti dovoljan da se optuženi osudi, čak i ako je riječ o iskazu samo jednog svjedoka*“.³³ U prilog ovakvom zaključku ide i stav MKSR gdje je pretresno vijeće primjenjujući pravilo 96. Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ-a i MKSR-a zaključilo „*da vijeće može temeljiti svoje zaključke samo na jednom iskazu ukoliko je taj iskaz relevantan i vjerodostojan*“.³⁴

96. U konkretnom slučaju, oštećena svjedokinja CR 3 je u svom iskazu opisala silovanje od strane optuženog, na sljedeći način.

97. U mjesecu julu 1992. godine je prinudno zatvorena u kuću „Rejzovića“ u Brezovom Polju, gde je boravila oko 15 dana. U toj kući je morala slušati naređenja vojnika koji su bili prisutni da čisti kuću i slaže krevete, dobivala je prijetnje da ne

---

³¹ V. predmet MKSJ Tužilac protiv Duška Tadića zv. Dule pred Pretresnim vijećem, Mišljenje i presuda od: 7 maja 1997., paragraf 537.

³² Ibidem, paragraf 536.: „Opći princip koji Pretresno vijeće mora da primjeni na osnovu Pravilnika je princip da se svaki relevantni dokazni materijal probativne vrijednosti može prihvatiti kao dokaz, osim ako potreba da se osigura pravično suđenje uveliko ne preteže nad njegovom probativnom vrijednošću (Potpravila 89(C) i (D)). Jedino se pravilo 96(i) bavi pitanjem potkrepljivanja dokaza, i to samo u slučajevima seksualnih napada za koje, kako stoji u pravilu, nije potrebno potkrepljivanje dokaza. Svrha ovog pravila ispravno je navedena u priručniku *An Insider's Guide to the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia*, autora Morris i Scharf. Tu se objašnjava da navedeno potpravilo iskazu žrtve seksualnog napada daje istu presumpciju pouzdanosti kao i iskazima žrtava drugih zločina, što je *common law* dugo uskraćivao žrtvama seksualnog napada. Ovo poppravilo, dakle, zasigurno ne opravdava zaključak da se potkrepljivanje dokaza zahtijeva u slučajevima svih drugih zločina osim u slučajevima seksualnih napada. Ispravan zaključak je, zapravo, suprotan.”

³³ Marković, drugostepena presuda, para. 72, citirana drugostepena presuda Suda BiH u predmetu Mejakić i dr., paragraf 47.

³⁴ Prvostepena presuda u predmetu Akayesu, paragraf 134. i 135.

pokušava pobjeći te da će je pronaći u šumi ukoliko pokuša pobjeći. Također je navela da je dva dana bila sama sa psima dobermanima koji nisu tri dana jeli i koje je doveo jedan od lica koja su je silovala skoro svakodnevno. Isto tako, navela je da je pored silovanja od strane drugih lica u kući „Rejzovića“, nakon kojih se osjećala kao „krpa“, doživljavala i druga maltretiranja od kojih je izdvojila događaj kad je jedanput bila sama i dok je prala suđe, da joj je optuženi Stojan Petrović prišao sa leđa, stavio nož pod vrat i rekao „šta misliš da te sad koljem“. Nadalje, vezano za silovanje od strane optuženog, navela je da je iz te kuće premještena u drugu kuću u kojoj je boravila 4-5 dana, a koja kuća se nalazila u mjestu Blatuša. Tu ju je jednu noć optuženi Stojan Petrović ugurao u jednu od soba te kuće, zaključao vrata i bacio na krevet. Navela je da je ležala na leđima kad joj je skinuo odjeću nakon čega je stavio svoj spolni organ u njezin. Ne sjeća se koliko je dugo sve trajalo ali se nije opirala zbog straha jer nije bilo prvi put da je silovana od kad je prinudno dovedena u Brezovo polje. Nakon toga je samo izašao iz sobe dok je svjedokinja ležala i ne zna kad je ustala. “

98. Na okolnost svog odlaska iz navedene kuće gdje se desilo opisano silovanje, navela je da se optuženi i druga lica koja su je silovala nisu više pojavljivali, te da je ona jednostavno otišla kod polubrata u jedno naselje u Brčkom. U Brčkom se zadržala do 1993. godine kada odlazi u Bijeljину.

99. Vijeće cijeni iskaz oštećene CR 3 uvjerljivim, jasnim i vjerodostojnim. Oštećena je po svom naboljem sjećanju opisala šta joj se od strane optuženog (kao i drugih osoba) dešavalo kritične prilike, za vrijeme dok je bila zatvorena u prvoj kući „Rejzovića“ i drugoj privatnoj kući koja se nalazi u Blatuši. Za vijeće je jasno postojanje straha kod oštećene u tim okolnostima, kada je zatvorena mimo svoje volje, gdje joj optuženi koji je naoružan i pripadnik strane u postupku koja ju zarobila, prvo jedne prilike prijeti klanjem (uz upotrebu noža, što prijetnju čini realnom i stvarnom) a nakon toga, druge prilike kada je bila sama u kući, nasilno gura na krevet u jednoj od soba i vrši silovanje nad njom. Jasno da u obje situacije opisane okolnosti stvaraju strah i nemoć opiranja kod oštećene. Dodatno, njen iskaz su potvrdili i dokazi koji će u nastavku biti analizirani.

100. Saglasno navodima oštećene svjedokinje CR 3, svjedokinja Sabina Hasanefendić je potvrdila da joj je CR 3 rekla da ju je Stojan Petrović silovao. Svjedokinja Sabina Hasanefendić je ispričala da je živjela u Brčkom, te da je CR 3 poznavala od ...

101. Opisujući način na koji je saznala navedene informacije, svjedokinja Sabina Hasanefendić je istakla da je oštećenu CR 3 srela nakon rata u Tuzli te da nije imala dovoljno snage da je pita kroz šta je prošla jer je znala da je bila seksualno zlostavljana i da je danas neprepoznatljiva i u fizičkom i u psihičkom smislu. Navela je da joj je CR 3 sama rekla da ju je optuženi jedne prilike silovao.

102. Prilikom unakrsnog ispitivanja od strane odbrane optuženog, svjedokinja Sabina Hasanefendić je potvrdila da joj je bilo poznato od ranije da je oštećena seksualno zlostavljana, ali da je za ime³² optuženog čula kada je dobila poziv za

svjedočenje. Detaljniju analizu ovih navoda svjedokinje Hasanefendić (o činjenici da je za identitet optuženog saznala prije 10ak dana, odnosno kada je dobila poziv za svjedočenje) vijeće će dati u dijelu „Identifikacija optuženog kao izvršioca radnje silovanja“.

103. Navode oštećene CR 3 o silovanjima, potvrdila je i svjedokinja Ruža Durić, koja je u svom iskazu na glavnom pretresu navela da joj je oštećena ispričala da je više puta silovana. Navedena svjedokinja je rekla da je poznavala CR 3 i njenu majku. Navela je da je CR 3 prije rata bila normalna i zdrava, a nakon rata je bila slaba i mršava. Potvrdila je da joj je CR 3 pričala o silovanjima koja su joj se događala u ratu.

104. Isto tako, navode oštećene i za prijetnje klanjem i za silovanje potvrdio je i svjedok Mirza Aličehajić koji je na glavnom pretresu dana 18.05.2023. godine rekao da ima informacije da je CR 3 više puta silovana i zlostavljana na razne načine te da mu je jednom prilikom ona rekla da joj je optuženi Stojan Petrović držao nož po vratom.

105. Prilikom unakrsnog ispitivanja, svjedok Mirza Aličehajić je rekao da su mu informacije u vezi silovanja i zlostavljanja oštećene CR 3 poznate uglavnom od nje, ali i od drugih osoba jer se raspitivao o tome nakon rata. Na pitanje odbrane optuženog da li je za ime optuženog saznao prije ročišta, svjedok je odgovorio da je ime optuženog bilo zvučno te da mu je poznato od ranije iza rata, a da su ga spominjali i oštećena CR 3 i drugi ljudi.

106. Iskaz preminule svjedokinje Izete Tursić također potvrđuje navode oštećene CR 3, u kojem preminula svjedokinja navodi da je oštećena znala navratiti kod nje i da joj je pričala da su je odvodili i da je imala problema, ali se preminula svjedokinja zbog ličnih tragedija nije mogla sjetiti detalja.

107. Dovodeći u vezu iskaze navedenih svjedoka, vijeće je utvrdilo da je oštećena svjedokinja CR 3 o kritičnom događaju, nakon istog, ispričala svjedocima sa kojima je u to vrijeme kontaktirala.

108. Imajući u vidu sve navedeno, vijeće je utvrdilo da su iskazi svjedoka Sabine Hasanefendić, Ruže Durić i Mirze Aličehajića, te pročitani iskaz preminulog svjedoka Izete Tursić u potpunosti potkrijepili iskaz oštećene CR 3 koja je, kako je to već naznačeno, detaljno, iskreno i uvjerljivo opisala prvo prijetnje nožem a zatim i silovanje od strane optuženog.

109. Opisujući posljedice koje su nastupile po nju nakon svega što je preživjela, svjedokinja CR 3 je opisala da nema volju za životom, da pije lijekove, da je zbog zdravstvenih problema jedva ostala živa. Pored toga, navela je da, nakon toga što joj se dogodilo sve što je opisala, nije imala emotivne ni seksualne veze jer ne vjeruje nikome te da joj je narušeno psihičko zdravlje.

110. Na okolnosti uticaja prisilnog seksualnog odnosa na ličnost oštećene, kao i na njenu seksualnost i opću funkcionalnost, Tužilaštvo je izvelo dokaz vještačenjem od

strane vještaka iz oblasti psihologije, dr.psih.sc. Džanana Berberovića, koji je imao zadatak da izvrši pregled i vještačenje oštećene svjedokinje CR 3 o čemu je sačinio nalaz i mišljenje³⁵ koji je iznio usmeno na glavnom pretresu.

111. U pismenom nalazu i mišljenju vještaka, prije svega je naznačeno da je isti sačinjen po naredbi tužioca Tužilaštva BiH od 29.04.2021. godine na okolnost duševnog stanja „CR-3“, odnosno da li je isto poremećeno, kakva je priroda poremećaja, da se odredi vrsta, stepen i trajnost poremećenosti tj. da se da mišljenje je li njeno duševno stanje posljedica proživljenih ratnih trauma, zatim da se vještak izjasni da li je oštećena obzirom na njeno psihičko i emocionalno stanje sposobna svjedočiti na glavnom pretresu u prisustvu optuženog te na kraju da se vještak izjasni da li se njenom iskazu koji je dala tokom istrage obzirom na njeno ukupno zdravstveno stanje može pokloniti vjera.

112. Vještak je izjavio da je psihološko vještačenje oštećene obavljeno u Brčkom dana 17.05.2021 godine, a pored toga ja analizirao medicinsku dokumentaciju koja mu je bila na raspolaganju. Vještak je izveo zaključak da su kod „CR-3“ prisutni svi .... Oštećena „CR-3“ nije na odgovarajući način prebrodila izuzetno tešku i složenu, dugotrajnu traumu koju je doživjela u toku rata, te su kod iste prisutni simptomi: ... Kod oštećene je došlo do ...

113. Zbog svega navedenog, oštećena je podvrgavana grupnim tretmanima kroz programe podrške žrtvama rata u okviru nevladinih organizacija te svakodnevno pije lijekove. Također, vještak je zaključio da je svjedokinja sposobna da učestvuje u sudskom postupku, uz odgovarajuću psihološku pripremu, te primijenjene mjere zaštite identiteta.

114. Za vrijeme unakrsnog ispitivanja vještaka, odbrana optuženog je postavila pitanje postoji li mogućnost da se istraumatizirane osobe poput oštećene CR 3 ne mogu sa sigurnošću sjetiti aktera određenih događaja ili da ih mješaju uslijed proživljenih trauma, na što je vještak odgovorio da je navedeno moguće ukoliko su kognitivne funkcije (mišljenje, pamćenje, percepcija) oštećene, što kod CR 3 nije slučaj. Odbrana optuženog Stojana Petrovića nije osporavala Nalaz i mišljenje vještaka dr.psih.sc. Džanana Berberovića.

115. Vijeće je prihvatilo nalaz i mišljenje vještaka, cijeneći ga objektivnim i pouzdanim, te zasnovanim na pravilima struke i nauke, imajući u vidu da se radi o vještaku sa iskustvom, a pri čemu se nalazi i zaključci temelje na prezentiranoj medicinskoj dokumentaciji oštećene, kao i rezultatima izvršenog pregleda i razgovora sa oštećenom. Vijeće je zaključilo da je kod oštećene, usljed učinjenja ovog krivičnog djela, došlo do ....

116. Odbrana je osporavala istinitost iskaza oštećene u dijelu kada govori da je silovana od strane optuženog, pri čemu nije sporila iskaz u bilo kojem drugom dijelu. Tako je pored ostalog branilac ukazao na razlike u iskazu oštećene CR 3 i svjedoka

---

³⁵ T – 2 – Nalaz I mišljenje vještaka od 24.05.2021. godine.

Miroslava Klarića u dijelu kada govore o tome ko je oštećenu odveo u stan gdje je boravio njen brat. Naime, oštećena u svom iskazu tvrdi da ju je u navedeni stan doveo Miloš Čajević sa izvjesnim „Travoltom“, odakle ju je nakon toga odveo u kuću Rejzovića. Svjedok Miroslav Klarić tvrdi da ju je u stan kod brata doveo Goran Marković. Sud je prihvatio iskaz oštećene u ovom dijelu, nasuprot iskazu Miroslava Klarića, obzirom da je isti tokom svjedočenja više puta naveo da se ne sjeća cijelog toka događaja obzirom da se to desilo prije 30 godina, kao i da se ne može sjetiti je li Goran Marković došao sam ili sa još nekim licem. Jasno je i logično da svjedok Klarić ne može sa sigurnošću da se sjeti ovih detalja obzirom da isti nije bio ni zainteresovan za konkretan događaj za razliku od oštećene CR 3 koja je bila u prethodno opisanoj situaciji gdje je sve ono što se događa za nju bitno i koja je bez sumnje bila zainteresovana da vidi svog brata.

117. Branilac optuženog također tvrdi da je iskaz oštećene kontradiktoran u dijelu u kojem navodi da je u kući Rejzovića konstantno boravilo nekoliko lica a potom da ju je jedne prilike, dok su bili sami, optuženi napao stavljajući joj nož pod grlo. Odbrana tvrdi da za ovakve tvrdnje oštećene ne postoje dokazi, te ističe da svjedok Dragan Živković navodi da nije viđao optuženog u toj kući. Također ističe da je oštećena potvrdila da ju je optuženi jedne prilike, kada joj je pozlilo, odveo na ukazivanje medicinske pomoći, što pokazuje njegovu ljudskost i čovječnost.

118. Vijeće nije prihvatilo ovakve tvrdnje odbrane obzirom da je oštećena jasno opisala da je u kući Rejzovića gdje je silovana od strane više vojnika boravilo više vojnika, da je za njih morala obavljati sve fizičke poslove i posluživati ih, a da je jednog dana dok je bila sama (dakle, jednog dana od tih 15ak dana kako navodi da je provela tu), optuženi došao i stavio joj nož pod grlo rekavši „šta misliš da te koljem“. Svjedok Dragan Živković jeste naveo da nije viđao optuženog u toj kući ali isto tako činjenica je da svjedok Živković nije boravio stalno u toj kući, a i sam svjedok je potvrdio da je u toj kući vidio oštećenu koja je kuhala kafe za vojnike te je potvrdio i njene navode da je u toj kući boravilo više vojnika.

119. Dakle, ocjenom iskaza svjedokinje CR 3 kao i ostalih imenovanih svjedoka, te cijeneći navedene iskaze u vezi sa nalazom i mišljenjem vještaka, koji su u svim bitnim elementima podudarni, vijeće se van svake razumne sumnje uvjerilo da je optuženi nad oštećenom svjedokinjom CR 3, na način kako je to opisano u izreci presude, počinio silovanje, kao i da je prije toga, iskoristivši situaciju kada su bili sami, stavio joj nož pod grlo prijeteci riječima „šta misliš da te sad koljem“, te ga oglasilo krivim zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

C. Identifikacija optuženog kao izvršioca krivičnopравnih radnji

120. Da je upravo optuženi osoba koja je prijetila nožem a nakon nekoliko dana izvršila i silovanje nad oštećenom, proizlazi prije svega iz iskaza same oštećene, koji nije doveden u pitanje drugim provedenim dokazima, naprotiv isti je potkrijepljen ostalim provedenim dokazima.

121. Oštećena svjedokinja „CR 3“ je dana 23.06.2011. godine izvršila prepoznavanje lica na osnovu fotografija, o čemu je sačinjen zapisnik³⁶. Svjedokinja „CR 3“ je te prilike prvo opisala optuženog Stojana Petrovića, kako je to učinila i na glavnom pretresu, a nakon toga se opredijelila da je, od pokazane četiri fotografije, osoba na fotografiji pod rednim brojem 2. osoba koja ju je silovala, Stojan Petrović.

122. Isti set fotografija prezentovan je svjedokinji i na glavnom pretresu dana 23.03.2023. godine, kada se svjedokinja opet opredijelila da je osoba pod rednim brojem 2. Stojan Petrović, te ga je potom identifikovala i u sudnici te potvrdila svoj potpis na ranije spomenutom zapisniku.

123. Da identitet optuženog nije sporan, proizlazi i iz iskaza drugih svjedoka optužbe. Tako je svjedokinja Sabina Hasanefendić izjavila da joj je CR 3 rekla da je silovana, a da je kasnije saznala da se radi o Stojanu Petroviću.

124. Na navedene okolnosti posvjedočio je i svjedok Mirza Aličehajić koji je u svom svjedočkom iskazu naveo da su pored CR 3 i drugi ljudi spominjali optuženog, a da mu je njegovo ime poznato i od ranije. Što se tiče silovanja CR 3, informacije u vezi istog su mu poznate od nje ali i od drugih ljudi.

125. Odbrana je ukazala na dio iskaza Mirze Aličehajića u kojem tvrdi da mu je oštećena o silovanju od strane optuženog ispričala iza rata te branitelj ističe da je ovaj svjedok optuženog opisao na identičan način kao sama oštećena (srednjeg rasta, sitnije građe, kockaste glave i izražajnijeg nosa, bokferskog, šireg nosa), pri čemu branitelj sam potvrđuje da je to upravo i jeste opis optuženog. Za više je potpuno logično da je oštećena tek nakon rata svjedoku Aličehajiću rekla da ju je silovao optuženi obzirom da ona njega u vrijeme dešavanja nije poznavala. Ona je optuženog prepoznala bez imalo sumnje prilikom saslušanja u Tužilaštvu 23.06.2011. godine, te je tada i saznala njegovo ime i prezime pa je jasno da je ime i prezime osobe koja ju je silovala mogla reći svjedoku Aličehajiću tek naknadno. Ostale osobe koje su je silovale poznavala je od ranije te je tako njihov identitet ranije i spomenula, dok je optuženog spomenula onda kada je i sama saznala kako se on zove.

126. Isti prigovor odbrana je istakla i u odnosu na svjedočenje Sabine Hasanefendić osporavajući njen iskaz u dijelu identiteta optuženog, obzirom da je isti saznala „prije 10ak dana kad sam dobila poziv za svjedočenje“. Ova svjedokinja je također navela „...imala sam priliku pitati CR 3, nisam znala zašto me zovu, ona je rekla da ju je taj imenovani jednom prilikom, ja ću reći, silovao“. Dakle, identična je

---

³⁶T – 1 – Zapisnik o prepoznavanju lica na osnovu člana 85. stav 4. ZKP – a BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-14/3-1-04-2-587/11 od 23.06.2011. godine sa prilogom tri seta fotografija.

situacija sa svjedokinjom Hasanefendić kojoj je oštećena naknadno rekla da ju je silovao i optuženi (pored drugih, njoj od ranije poznatih, lica). Nije mogla ranije ni reći obzirom da joj nije bio poznat njegov identitet.

127. Iskaz oštećene, kao i svjedoka Sabine Hasanefendić i Mirze Aličehajića, vijeće je ocijenilo iskrenim, pouzdanim, uvjerljivim i konzistentnim, a pored toga isti su potkrijepljeni drugim dokazima, kako je to već navedeno.

128. Uzimajući u obzir torturu koju je proživjela, oštećena svjedokinja je vrlo detaljno opisala kako se navedeno ponašanje optuženog kada joj je prijetio nožem, kao i nakon toga, silovanje od strane optuženog dogodilo, te je ostala dosljedna u opisivanju činjenica koje su odlučne za ovaj krivični predmet, što je za vijeće vjerodostojno i pouzdano, čemu je poklonilo vjeru, dok manje razlike i nedosljednosti u iskazima oštećene nisu mogle da ishode drugačiju odluku Suda.

129. Zbog svega navedenog, vijeće se van svake razumne sumnje uvjerilo da je optuženi prvo u kući „Rejzovića“ oštećenoj prijetio nožem, držeći nož pod grlom i obraćajući se riječima „Šta misliš da te sad koljem“, nakon čega je, u drugoj kući gdje je bila zatvorena mimo svoje volje, izvršio silovanje oštećene svjedokinje CR 3, a u kojim radnjama je postupao sa direktnim umišljajem, jer je potpuno svjestan izvjesnosti nastupanja zabranjene posljedice koju je i htio. Naime, optuženi je bio svjestan da je optužena zatvorena mimo svoje volje u kući u kojoj su boravili naoružani vojnici, da je prinuđena da za njih obavlja fizičke poslove, da nije imala nikakvu mogućnost da se odupre niti brani, pa je tako prvo iskoristio priliku kad su bili sami i prijetio joj klanjem na opisani način, potpuno svjesno i sa hitjenjem da je zaplaši (što je i uspio, stavljajući joj nož pod grlo), da bi nakon toga, po prelasku oštećene u drugu kuću, istu svjesno i sa ciljem da je siluje uveo u sobu i gurnuo na krevet nakon čega su sve njegove radnje koje su uslijedile potvrdile upravo direktni umišljaj na izvršenje predmetnog krivičnog djela.

IV ODLUKA O KAZNI

130. Vijeće je prilikom odmjeravanja kazne optuženom, polazeći od opće svrhe kažnjavanja propisane članom 33. KZ SFRJ i slijedeći pravila za odmjeravanje kazne predviđena članom 41. KZ SFRJ, pritom imajući u vidu zakonski okvir kazne propisane za ovo krivično djelo, cijenilo i uzelo u obzir sve relevantne okolnosti i optuženom izreklo kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina.

131. Tako je vijeće pri odlučivanju naročito cijenilo težinu krivičnog djela, odnosno jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra i stepen krivične odgovornosti optuženog. Težina krivičnog djela za koje se optuženi tereti uvijek je određivana na osnovu djelovanja na žrtvu ili na lica povezana sa krivičnim djelom i najbližu rodbinu.

Dakle, težina se utvrđuje *in personam*, a ne u smislu univerzalnih posljedica.

132. Vijeće smatra da su posljedice djela teške, budući da se radi o djelu koje je u samom momentu izvršenja po žrtvu ponižavajuće, a ostavlja na žrtvu traumu za cijeli život, kako će u nastavku biti detaljnije analizirano.

133. Također, vijeće je pri odlučivanju cijeno pobude iz kojih je djelo učinjeno, kao i okolnosti pod kojim je djelo učinjeno. U tom smislu, vijeće je ocijenilo da je optuženi poduzeo protivpravne radnje prema oštećenoj, jer je bila zatvorena i bez zaštite, koristeći upravo njen položaj u kojem se našla mimo svoje volje, među naoružanim vojnicima od kojih nije mogla otići, koji su je svakodnevno zlostavljali, i seksualno i na druge načine.

134. Vijeće je nadalje cijeno sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje postoje na strani optuženog Stojana Petrovića. U tom smislu od olakšavajućih okolnosti na strani optuženog vijeće je imalo u vidu da je optuženi, u jednom trenutku, kada oštećena nije bila zdravstveno dobro, odveo na ukazivanje liječničke pomoći čime je na određeni način pokazao izvjestan stepen ljudskosti i brige prema drugoj osobi. To je ujedno za vijeće i jedina olakšavajuća okolnost na strani optuženog.

135. Od otežavajućih okolnosti vijeće je imalo u vidu da je optuženi Stojan Petrović osuđivan kaznom zatvora u trajanju od 6 (šest) godina za izvršeno krivično djelo ubistva iz člana 36. stav 1. KZ RS od strane.... Dakle, radi se o osudi za djelo sa ispoljenim nasiljem, kao što je to i u konkretnom slučaju. Osim toga, vijeće je pri odlučivanju imalo u vidu i dugotrajne posljedice izvršenog krivičnog djela, a što proizlazi iz iskaza oštećene, kao i drugih saslušanih svjedoka, te i iz iskaza vještaka Džanana Berberovića.

136. Dugotrajne posljedice izvršenog krivičnog djela po oštećenu, kako je navedeno, potvrđuju i iskazi svjedokinja Sabine Hasanefendić i Ruže Durić koje su u svojim iskazima navele da je oštećena CR 3 prije silovanja za vrijeme ratnih dešavanja bila normalna i zdrava, a da je danas i psihički i fizički neprepoznatljiva.

137. I sama oštećena u svom iskazu je rekla da, što se tiče dugotrajnih posljedica izvršenog krivičnog djela, da više nema volju za život, da pije lijekove, da joj je pukao čir i da je jedva ostala živa, da joj se zatvorilo ždrijelo, a navodi da su to sve posljedice teško narušenog psihičkog zdravlja. Također je navela da nakon silovanja nije imala emotivne ni seksualne veze jer ne može da ih ostvari, te da ne vjeruje nikome.

138. Isto to potvrđuje i zaključak vještaka dr.psih.sc. Džanana Berberovića iz kojeg proizlazi da su sjećanja oštećene „CR 3“ na kritične događaje i dalje prisutna te da su bitni detalji koji su upečatljivi ostali trajno urezani. Vještak Berberović navodi i sljedeće. Sve što joj se desilo, kod oštećene CR 3 je kasnije izazvalo ... kojeg je slabo liječila jer se plašila o svemu pričati doktorima. Također je podvrgavana grupnim tretmanima kroz programe podrške žrtvama rata u okviru nevladinih

organizacija. Iz navedenog zaključka proizlazi da se oštećena sama ne obraća nikome za pomoć jer nema povjerenja u okolinu te je izolovana od društva i opterećena ratnim događajima koje nikako ne može ostaviti iza sebe. Isto tako, ima košmare, teškoće sa spavanjem, uznemirujuće snove,.... Također, oštećena djeluje uznemireno i nervozno, ostavlja utisak ..., a što se primijeti i kroz njezin način govora, ponašajne obrasce te ponašanje u vanjskoj okolini sa poznatim i nepoznatim osobama. Kod iste su prisutne defanzivne reakcije, nesigurnost, vidljiv nedostatak samopouzdanja i samopoštovanja, a što je posljedica proživljenih trauma koje nisu adekvatno prerađene. Iz zaključka proizlazi da su silovanja i ostala maltretiranja za vrijeme ratnih dešavanja izazvali kod oštećene ....

139. Dakle, vijeće je na osnovu svih provedenih dokaza došlo do nesumnjivog zaključka da je optuženi umišljajno ostvario sva bitna obilježja djela za koje je oglašen krivim, te nalazi da je izrečena kazna zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina srazmjerna težini počinjenog djela i nastupjelim posljedicama, te da će se istom ostvariti svrha kažnjavanja, kao i da je njena visina u srazmjeru sa ranije navedenim otežavajućim i olakšavajućim okolnostima na strani optuženog.

ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU

215. Primjenom odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, vijeće je, radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva, oštećenu „CR 3“ uputilo na parnicu, obzirom da oštećena, iako se izjasnila na glavnom pretresu da postavlja imovinskopravni zahtjev, do okončanja glavnog pretresa nije precizirala visinu istog niti pružila dokaze u tom pravcu, a kako ni podaci prikupljeni u toku ovog postupka vijeću nisu pružili pouzdan osnov za potpuno ili djelimično dosuđenje, ocijenjeno je da bi utvrđivanje visine imovinskopravnog zahtjeva predstavljalo nepotrebno odugovlačenje predmetnog postupka.

ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA

216. Optuženi se temeljem odredbe člana 188. stav 4. ZKP BiH u cjelosti oslobađa plaćanja troškova krivičnog postupka, obzirom da iz stanja spisa proizlazi da je optuženi lošeg imovinskog stanja, zbog čega bi plaćanjem troškova bilo dovedeno u pitanje njegovo izdržavanje, kao i izdržavanje njegove porodice.

ZAPISNIČAR:

Stručni saradnik

Ante Soldo

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Lejla Konjić Dragović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude dozvoljena je žalba vijeću Apelacijskog odjela Suda u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema pismenog otpredavanja presude. Oštećena može podnijeti žalbu na presudu samo u pogledu odluke Suda o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnog zahtjeva.

I) RJEŠENJE O UTVRĐENIM ČINJENICAMA

Broj: S1 1 K 038509 22 Kri

Sarajevo, 18.05.2023. godine

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudije Lejle Konjić Dragović kao predsjednika vijeća, te sudija Davorina Jukića i Brace Stupara kao članova vijeća, u krivičnom predmetu protiv optuženog Stojana Petrovića, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članovima 53. i 180. stav 1. istog zakona, odlučujući o prijedlogu Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTRZ 0004418 15 od 19.01.2023. godine, za prihvatanje utvrđenih činjenica iz presuda Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) i to: *Tužilac protiv Momčila Krajišnika* (predmet br. IT-00-39-T, presuda od 27.09.2006. godine) i Žalbenog vijeća IT-0039-A od 17.03.2009. godine, *Tužilac protiv Radovana Karadžića* (predmet br. IT-95-5/18-T, presuda od 24.03.2016. godine) i Žalbenog vijeća IT-95-5/18-AR98bis.1 od 11.07.2013. godine, *Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca i dr.* (predmet br. IT-96-23-T & IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine) i Žalbenog vijeća IT-96-23 & IT-96-23/1-A od 12.06.2002. godine, *Tužilac protiv Darija Kordića i dr.* (predmet br. IT-95-14/2-T od 26.02.2001. godine) i Žalbenog vijeća IT-95-14/2-A od 17.12.2004. godine, *Tužilac protiv Tihomira Blaškića* (predmet br. IT-95-14-T od 03.03.2000. godine) i Žalbenog vijeća IT-95-14-A od 29.07.2004. godine, na osnovu člana 4. Zakona o ustupanju predmeta od strane MKSJ Tužilaštvu Bosne i Hercegovine i korištenju dokaza pribavljenih od strane MKSJ u postupcima pred sudovima u Bosni i Hercegovini (Zakon o ustupanju predmeta) dana 18.05.2023. godine, donio je sljedeće:

RJEŠENJE

Djelimično se prihvata prijedlog Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTRZ 0004418 15 od 19.01.2023. godine, za prihvatanje utvrđenih činjenica, te se činjenice utvrđene od strane pretresnih i žalbenih vijeća u predmetima: Tužilac protiv Momčila Krajišnika, (predmet br IT-00-39-T od 27.09.2006. godine i br. IT-0039-A od 17.03.2009. godine), Tužilac protiv Radovana Karadžića, (predmet br. IT-95-5/18-T od 24.03.2016. godine i br. IT-95-5/18-AR98bis.1 od 11.07.2013. godine), Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca i dr. (predmet br. IT-96-23-T & IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine i br. IT-96-23 & IT-96-23/1-A od 12.06.2002. godine), Tužilac protiv Darija Kordića i dr., (predmet br. IT-95-14/2-T od 26.02.2001. godine i br. IT-95-14/2-A od 17.12.2004. godine), prihvaćaju kao utvrđene, u obimu kako slijedi:

1. Paragraf 25: ... SDS se zalagao za očuvanje savezne Jugoslavije, pravnu državu i ravnopravnu raspodjelu vlasti između tri glavne nacionalne grupe u Bosni i Hercegovini. (paragraf 25. presude u predmetu Krajišnik)
2. Paragraf 29: Nakon izbora u novembru 1990., SDA, SDS i HDZ postigli su sporazum o formuli raspodjele vlasti. ... Tim sporazumom potpuno je uklonjena opozicija manjih stranaka i postavljeni su temelji osnivanju paralelnih nacionalnih struktura. ... (paragraf 29. presude u predmetu Krajišnik)
3. Paragraf 35: Nakon izbora 1990. godine, raslo je nepovjerenje među pripadnicima tri najveće nacionalne grupe u Bosni i Hercegovini. Od višestranačkih izbora i početkom 1991. godine, SDS je računao na to da će JNA i MUP braniti suverenitet i teritorijalni integritet Jugoslavije, koji su u to vrijeme bili glavni politički ciljevi SDS-a. ... U isto vrijeme, bosanski Hrvati i bosanski Muslimani, prateći događaje u Sloveniji i Hrvatskoj koje su tada bile na putu da ostvare nezavisnost, počeli su da spremaju oružje, pa čak i da organizuju svoje oružane grupe ... (paragraf 35. presude u predmetu Krajišnik)
4. Paragraf 36: U proljeće 1991. i SDS je, u saradnji s jugoslovenskim vlastima, počeo da naoružava i mobilise srpsko stanovništvo u mnogim opštinama širom Bosne i Hercegovine. Oficiri JNA i MUP-a pomagali su članovima SDS-a u nabavci i raspodjeli oružja. (paragraf 36. presude u predmetu Krajišnik)
5. Paragraf 55: ... Krajem avgusta 1991., rukovodstvo SDS-a počelo je da razmatra mogućnost stvaranja zasebne srpske teritorije u Bosni i Hercegovini kako bi Srbi imali mogućnost da ostanu u Jugoslaviji ako druge nacionalne zajednice krenu da stvaraju nezavisnu republiku. Taj plan je predviđao najprije osnivanje zasebnih srpskih političkih, policijskih i vojnih struktura, a kasnije stvaranje zasebnih državnih funkcija koje će biti zajedničke svim Srbima u Bosni i Hercegovini. (paragraf 55. presude u predmetu Krajišnik)

6. Paragraf 57: Dana 7. septembra 1991. na sastanku na Palama, SDS je donio „Odluku o proglašenju autonomnih regija kao nedvojbenih dijelova savezne države, federativne Jugoslavije i sastavnih dijelova federalne jedinice Bosne i Hercegovine, kao i izdvajanje naseljenih mjesta iz jedne opštine i uključivanje u sastav druge opštine“. ... Dana 16. septembra Izvršni odbor SDS-a odobrio je imenovanje štaba za regionalizaciju. Najmanje tri zajednice opština – Istočna i Stara Hercegovina, Bosanska Krajina... i Romanija – postale su srpske autonomne oblasti ili regije (SAO) u septembru 1991. Od septembra do novembra 1991. formirano je još nekoliko srpskih autonomnih oblasti: Semberija – Majevisa, Sjeverna Bosna i Birač. (paragraf 57. presude u predmetu Krajišnik)
7. Paragraf 62: ... u jesen 1991. u Skupštini Bosne i Hercegovine otvoreno suprostavljale dvije političke opcije za rješenje „bosanskog pitanja“. Jedna opcija, za koju su se zalagali SDA i HDZ, kao i većina opozicionih stranaka, predviđala je suverenu i međunarodno priznatu državu Bosnu i Hercegovinu. Prema drugoj opciji, koju je preferirao SDS i neke manje stranke, trebalo je da Bosna i Hercegovina ostane u sastavu Jugoslavije. ...SDS je bio spreman za otcjepljenje „srpskih“ teritorija od nezavisne Bosne i Hercegovine ako je to jedini način da Srbi ostanu u Jugoslaviji. (paragraf 62. presude u predmetu Krajišnik)
8. Paragraf 65: ... Na sjednici Kluba poslanika SDS-a 18. oktobra rukovodstvo SDS-a odlučilo je da se održi prebiscit o pitanju otcjepljenja od Jugoslavije. (paragraf 65. presude u predmetu Krajišnik)
9. Paragraf 67: Dana 24. oktobra 1991. poslanici SDS-a održali su odvojenu sjednicu i osnovali Skupštinu srpskog naroda Bosne i Hercegovine (skupština bosanskih Srba). (paragraf 67. presude u predmetu Krajišnik)
10. Paragraf 73: ... Plebiscit je održan 9. i 10. novembra 1991. ... Skupština bosanskih Srba objavila je 21. novembra sljedeće rezultate: 99,9 procenata od 1.162.032 Srba koji su glasali i 99,1 procenata od 49.342 nesrba koji su glasali, glasali su za ostanak u Jugoslaviji. (paragraf 73. presude u predmetu Krajišnik)
11. Paragraf 74: Dana 21. novembra 1991. skupština bosanskih Srba proglasila je dijelom teritorije federativne Jugoslavije sve opštine, mjesne zajednice i naselja u kojima je većina registrovanih građana srpske nacionalnosti glasala za ostanak u Jugoslaviji. ... (paragraf 74. presude u predmetu Krajišnik)
12. Paragraf 75: Također 21. novembra, skupština bosanskih Srba usvojila je rezoluciju kojom daje punu podršku JNA u odbrani zajedničke države Jugoslavije i u provođenju mobilizacije srpskog naroda u Bosni i Hercegovini za popunu vojnih jedinica. ... (paragraf 75. presude u predmetu Krajišnik)

13. Paragraf 76: Trećom odlukom Skupštine od 21. novembra potvrđeno je proglašenje srpskih autonomnih oblasti u Bosni i Hercegovini. ... (paragraf 76. presude u predmetu Krajišnik)
14. Paragraf 81: Ubrzo je rukovodstvu bosanskih Srba postalo jasno da stvaranje paralelene skupštine i pozivi na pružanje podrške saveznim institucijama (prvenstveno JNA) najvjerojatnije neće zadržati Bosnu i Hercegovinu u sastavu Jugoslavije. Stoga je od novembra do decembra 1991. rukovodstvo SDS-a počelo praktične pripreme za stvaranje zasebne države, za slučaj da se Bosna i Hercegovina otcijepi. (paragraf 81. presude u predmetu Krajišnik)
15. Paragraf 86: Dana 19. ili 20. decembra 1991. dokument pod naslovom „Uputstvo o organiziranju i djelovanju organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim okolnostima, Sarajevo, 19. decembar 1991.“ predočen je na sastanku na kojem su učestvovali visoki predstavnici SDS-a. ... Karadžić je rekao da će opštinski odbori SDS-a, u skladu s tim Uputstvom, biti odgovorni za stvaranje mreže koja će obuhvatiti sve Srbe u opštinama. (paragraf 86. presude u predmetu Krajišnik)
16. Paragraf 98: Pripreme za preuzimanje vlasti u opštinama uslijedile su odmah nakon objave Uputstva. ... (paragraf 98. presude u predmetu Krajišnik)
17. Paragraf 99: Većina srpskih kriznih štabova osnovana je u prvim mjesecima 1992. (paragraf 99. presude u predmetu Krajišnik)
18. Paragraf 103: Dana 9. januara 1992. skupština bosanskih Srba jednoglasno je proglasila "Republiku srpskog naroda Bosne i Hercegovine“.
19. Paragraf 119: U januaru 1992. Badinterova komisija je izjavila da treba potpuno utvrditi „volju naroda“ Bosne i Hercegovine, „moguće putem referenduma“, kao preduslov za nezavisnost od Jugoslavije. Dana 25. i 26. januara 1992. Skupština Bosne i Hercegovine, na kojoj su se poslanici SDS-a ponovo povukli s rasprave, zakazala je takav referendum za kraj februara ili početak marta 1992. (paragraf 119. presude u predmetu Krajišnik)
20. Paragraf 121: Referendum je održan 29. februara i 1. marta 1992. Velika većina glasala je za nezavisnost, ali su se bosanski Srbi masovno uzdržali od glasanja. ... (paragraf 121. presude u predmetu Krajišnik)
21. Paragraf 194: Na sjednici skupštine bosanskih Srba održanoj 12. maja 1992., ... donesena je odluka kojom je zvanično formirana VRS, jedinice TO-a preimenovane su u jedinice VRS-a, a Ratko Mladić imenovan je za

komandanta Glavnog štaba VRS-a ... (paragraf 194. presude u predmetu Krajišnik)

22. Paragraf 196: JNA se formalno povukla iz Bosne i Hercegovine 19. i 20. maja 1992., u vrijeme kada je okončana transformacija onog što je od JNA ostalo na teritoriji Bosne i Hercegovine u VRS. Dana 21. maja 1992. predsjedništvo bosanskih Srba pozvalo je na opštu mobilizaciju sve vojno sposobne građane republike bosanskih Srba. ... (paragraf 196. presude u predmetu Krajišnik)
23. Paragraf 227: Ministarstvo unutrašnjih poslova bosanskih Srba bavilo se u ime vlade poslovima bezbjednosti. U skladu sa zakonom, na poslovima bezbjednosti radile su dvije službe Ministarstva u sklopu MUP-a: Služba nacionalne bezbjednosti i Služba javne bezbjednosti. Služba nacionalne bezbjednosti uglavnom je bila zadužena za prikupljanje obavještajnih podataka i procjenu bezbjednosne situacije. Njen rad je ocjenjivao predsjednik republike, koji je skupštinu bosanskih Srba izvještavao o radu te službe. S druge strane, Služba javne bezbjednosti bila je zadužena za upravne i tehničke poslove u vezi sa zaštitom od ugrožavanja državne bezbjednosti, sprečavanje kriminala i otkrivanje i oduzimanje oružja u neovlaštenom posjedu – drugim riječima, za redovne policijske zadatke. (paragraf 227. presude u predmetu Krajišnik)
24. Paragraf 228: Zakon iz 1992. predvidio je pet centara službi bezbjednosti (CSB) u republici bosanskih Srba: Banja Luka za područje ARK-a; Trebinje za SAO Hercegovinu; Doboj za SAO Sjevernu Bosnu; Sarajevo za SAO Romaniju-Birač; i Bijeljina za SAO Semberiju. Svaki od tih pet centara službi bezbjednosti bio je nadležan za određeni broj stanica javne bezbjednosti (SJB) po opštinama u nadležnosti tog lokalnog centra službe bezbjednosti. Prema toj strukturi, stanice javne bezbjednosti i dalje su bile glavni organ Ministarstva unutrašnjih poslova na opštinskom nivou. (paragraf 228. presude u predmetu Krajišnik)
25. Paragraf 229: Novi zakon je predviđao da centri službe bezbjednosti i stanice javne bezbjednosti prekinu saradnju s MUP-om Bosne i Hercegovine. U zakonu su tačno navedene nadležnosti stanica javne bezbjednosti, koje, između ostalog, uključuju zaštitu života i lične bezbjednosti građana, sprečavanje i otkrivanje krivičnih djela, kao i praćenje i hvatanje počinitelja. Zakon je stanicama javne bezbjednosti dao zadatak da sarađuju sa svim „organima“ ili „organizacijama“ koji su zakonski zaduženi za održavanje reda na datom području. (paragraf 229. presude u predmetu Krajišnik);
26. Paragraf 230: Zakonom iz 1992. produžena je maksimalna dužina dozvoljenog pritvora u prostorijama centara službi bezbjednosti i stanica javne bezbjednosti na tri dana (sa maksimalnog perioda od 24 sata koji je propisivao zakon iz 1990.). Pored toga, osobe neutvrđenog identiteta osumnjičene za teška krivična

djela mogle su, prema zakonu iz 1992. godine, biti zadržane u pritvoru na neodređeno vrijeme. (paragraf 230. presude u predmetu Krajišnik);

27. Paragraf 235: ...MUP bosanskih Srba bio je jedna od prvih ustanova novoosnovane republike koja je počela uspješno funkcionisati. ... (paragraf 235. presude u predmetu Krajišnik)
28. Paragraf 236: Zakonom o unutrašnjim poslovima objavljen je 23. marta 1992. u Službenom glasniku, a stupio je na snagu 31. marta 1992. Od tog dana prestali su s radom svi centri službi bezbjednosti i stanice javne bezbjednosti Bosne i Hercegovine na cijelom području republike bosanskih Srba. Dana 24. marta skupština bosanskih Srba naložila je Ministarskom savjetu da pripremi operativni plan „preuzimanja vlasti, odnosno uspostavljanja vlasti u Srpskoj Republici Bosni i Hercegovini u oblastima unutrašnjih poslova“ i da ga 27. marta dostavi Skupštini. Dana 27. marta skupština bosanskih Srba usvojila je Ustav republike bosanskih Srba. Tog dana na dnevnom redu nije bio nikakav operativni plan. Plan je napokon donesen 26. aprila 1992. (paragraf 236. presude u predmetu Krajišnik)
29. Paragraf 240: Na početku svog rada MUP bosanskih Srba sarađivao je sa snagama Republike Srbije, koje su mu i pomagale. Izvještaji savezne (jugoslovenske) Službe državne bezbjednosti u martu 1992. potvrdili su zvaničnu saradnju saveznog SUP-a u Beogradu i policije bosanskih Srba u preuzimanju i održavanju vlasti na područjima na koja su bosanski Srbi polagali pravo u Bosni i Hercegovini. Plan saradnje obuhvatao je raspoređivanje pripadnika MUP-a Srbije i saveznog SUP-a u Bosni i Hercegovini. Pored toga, u martu i aprilu 1992. savezni SUP je helikopterima JNA MUP-u bosanskih Srba na Palama i u Banjoj Luci slao oružje i vojnu opremu. (paragraf 240. presude u predmetu Krajišnik);
30. Paragraf 245: Pored toga, MUP je tijesno sarađivao s VRS-om. Dana 15. maja 1992. Stanišić je naredio da se svi zaposleni u MUP-u organizuju u „ratne jedinice“. Tom naredbom ozvaničena je saradnja jer je u njoj objašnjeno kako jedinice MUP-a treba da sarađuju s VRS-om. Stanišić je ovlastio načelnike centara službi bezbjednosti da provedu taj plan. (paragraf 245. presude u predmetu Krajišnik);
31. Paragraf 260: ... Kao vodeće tijelo vlasti u opštini, krizni štabovi kontrolisali su civilne, vojne i paravojne poslove. (paragraf 260. presude u predmetu Krajišnik);
32. Paragraf 261: ...tokom cijelog perioda svog postojanja, krizni štabovi funkcionisali su kao koordinaciono tijelo između opštinskih vlasti, SDS-a i

centralnog republičkog organa (državnog i na nivou SDS-a), s jedne strane, i vojske, policije i drugih snaga na terenu u opštinama, s druge. ... (paragraf 261. presude u predmetu Krajišnik);

33. Paragraf 263: Krizni štabovi su se iz organa SDS-a pretvorili u republičke organe poslije saopštenja za javnost od 4. aprila 1992., u kojem je SNB naredio njihovo aktiviranje i uputio TO i rezervni sastav policije da budu u pripravnosti. ... (paragraf 263. presude u predmetu Krajišnik);
34. Paragraf 268: Rukovodstvo bosanskih Srba je gledalo na krizne štabove kao na produžetak svoje vlasti u opštinama. ...Sami krizni štabovi navodili su naredbe i odluke regionalnih i centralnih organa kao osnov po kojem postupaju. (paragraf 268. presude u predmetu Krajišnik);
35. Paragraf 272: U junu 1992., s namjerom da još više centralizuje vlast i uredi svoju upravu, rukovodstvo bosanskih Srba počelo je s transformacijom opštinskih kriznih štabova prvo u ratna predsjedništva, a kasnije u ratna povjereništa. Međutim, to troje je u suštini bili jedno te isto tijelo. ... (paragraf 272. presude u predmetu Krajišnik);
36. Paragraf 321: Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu opštine Brčko bilo je 38.617 (44%) Muslimana, 22.252 (25%) Hrvata, 18.128 (20%) Srba, 5.731 Jugoslovena i 2.899 osoba druge ili nepoznate nacionalnosti. (paragraf 321. presude u predmetu Krajišnik);
37. Paragraf 322: U februaru 1992. funkcioneri SDS-a Brčko počeli su da otvoreno pozivaju na podjelu opštine prema nacionalnoj strukturi. ... U gradu Brčkom pojavile su se karte koje su pokazivale podjelu koju je predlagao SDS. Dana 17. aprila, u nadi da će izbjeći krvoproliće, članovi SDA u Skupštini opštine Brčko prihvatili su prijedlog SDS-a o fizičkoj podjeli grada Brčkog. (paragraf 322. presude u predmetu Krajišnik);
38. Paragraf 323: Još u februaru 1992. JNA je počela pripreme za vojna dejstva u punktove na glavnim putevima oko grada Brčkog. U aprilu su u Brčkom viđena teretna vozila JNA. JNA je iskopala rovove i postavila mitraljeska gnijezda. Do kraja aprila preselila je skladišta artiljerije, oružja i municije iz Brčkog u susjedna srpska sela. U tom periodu mobilisani su lokalni Srbi i ukupno 3.400 Srba priključilo se vojnim jedinicama. Plan je bio staviti regrute pod komandu garnizona JNA u Brčkom koji bi vodio sve ratne operacije kako lokalno srpsko stanovništvo ne bi formiralo paravojne grupe. Članovi Kriznog štaba Brčko

svakodnevno su se sastajali s lokalnim Srbima i govorili im da im prijete opasnost od Muslimana. (paragraf 323. presude u predmetu Krajišnik³⁷)

39. Paragraf 324: ... Dana 1. maja ukupno 1.000 pripadnika srpskih snaga, među kojima su bili pripadnici srpskih jedinica JNA iz Bosne i Srbije, „Beli orlovi“, arkanovci i drugi, izveli su napad na grad Brčko teškim naoružanjem, tenkovima i artiljerijom. Danima su granatirana područja grada sa pretežno muslimanskim stanovništvom. Velike paravojne formacije došle su sa drugih područja SAO Semberije-Majevice, u kojoj je bila opština Brčko, da učestvuju u operacijama u gradu Brčkom. ... (paragraf 324. presude u predmetu Krajišnik);
40. Paragraf 325: Na početku napada na Brčko grupe naoružane lakim pješadijskim oružjem odgovorile su na napad. Međutim, srpske snage su brzo preuzele kontrolu nad gradom. Dana 2. maja 1992. TO iz susjedne Bijeljine preuzeo je kontrolu nad SJB-om Brčko. ... (paragraf 325. presude u predmetu Krajišnik)
41. Paragraf 326: U danima nakon okupacije Brčkog, srpske snage su ubile, pretukle ili na drugi način zlostavljale velik broj civila, uglavnom muslimanske nacionalnosti. ... (paragraf 326. presude u predmetu Krajišnik);
42. Paragraf 328: Od 3. maja 1992. nadalje, Muslimani i Hrvati, muškarci, žene i djeca, sistematski su zatvarani na raznim lokacijama u opštini Brčko. ... (paragraf 328. presude u predmetu Krajišnik);
43. Paragraf 329: Dana 3. maja 1992. vojnici u uniformama JNA, arkanovci, i „Beli orlovi“ zatočili su otprilike 200 ljudi u džamiji u Kolobarama. Vojnici su za premlaćivanje posebno izdvajali istaknute članove SDA, one za koje se sumnjalo da pripadaju SDA i vjerske vođe. Međutim, ispitivanja i premlaćivanja nisu bila ograničena na Muslimane, jer se isto tako postupalo i s Hrvatima, pa čak i Srbima koji nisu podržavali politiku SDS-a. ... (paragraf 329. presude u predmetu Krajišnik)
44. Paragraf 330: Od 5. do 7. maja 1992. lokalni Srbi u uniformama zatočili su ukupno 200 Muslimana i Hrvata, muškaraca, žena i djece, u autobuskom poduzeću „Laser“ u Brčkom. ... (paragraf 330. presude u predmetu Krajišnik);
45. Paragraf 331: Od 8. maja do najmanje 17. juna 1992. srpske snage držale su Muslimane, muškarce, žene i djecu, zatočene u selu Brezovo polje. ... (paragraf 331. presude u predmetu Krajišnik);

---

³⁷ Paragraf 232. u Prijedlogu Tužilaštva od 19.01.2023. godine

46. Paragraf 332: Od 6. maja do najmanje oktobra 1992. muškarci nesrbi zatočavani su u kasarni u Brčkom. Na početku tog perioda u kasarni su bili zatočeni i žene i djeca. (paragraf 332. presude u predmetu Krajišnik);
47. Paragraf 333: Od 4. maja do najmanje avgusta 1992. mnogi nesrbi iz opštine Brčko odvedeni su u logor Luka i zatočeni u pretrpanom hangaru u nehigijenskim uslovima. Početkom maja velik broj muslimanskih i hrvatskih žena, djece i staraca prebačen je iz opštine Brčko u Čelić, selo s pretežno muslimanskim stanovništvom u susjednoj opštini Lopare. Vojno sposobni muškarci zatočeni su u logoru Luka. Mnogi zatočeniци premješteni su u logor Luka iz drugih privremenih zatočeničkih objekata. Od 27. maja do 7. juna u logoru Luka bilo je 100 do 200 zatočenika, uglavnom muškaraca Muslimana u dobi od 20 do 60 godina. ... (paragraf 333. presude u predmetu Krajišnik)
48. Paragraf 334: Više puta iz hangara su odvedene i po kratkom postupku pogubljene grupe zatočenika, ... Leševi nekih osoba ubijenih u opštini Brčko, uključujući i one ubijene u logoru Luka, zakopani su u jame i posuti ostacima razrušenih džamija. (paragraf 334. presude u predmetu Krajišnik);
49. Paragraf 335: ... srpske vlasti su 1992. godine držale uglavnom muslimanske i hrvatske civile u sljećih pet zatočeničkih objekata u opštini: u restoranu „Vestfalija“, na fudbalskom stadionu, u osnovnoj školi u Lončarima, u DTV Partizan i u prodavnici zemljoradničke zadruge „Pelagićevo“. (paragraf 335. presude u predmetu Krajišnik);
50. Paragraf 336: U junu ili julu 1992. u centru Brčkog razorene su tri džamije u razmaku od nekoliko minuta. Vojnici viđeni nedaleko od jedne od džamija izrazili su zadovoljstvo zbog razaranja džamije. ... Tokom 1992. još deset muslimanskih i katoličkih spomenika u opštini bilo je teško oštećeno ili potpuno razoreno eksplozivom ili granatiranjem. (paragraf 336. presude u predmetu Krajišnik);
51. Paragraf 136: Dana 24. marta 1992., Skupština bosanskih Srba verificovala je odluke brojnih opštinskih skupština o proglašenju novoformiranih srpskih opština, uključujući Vogošću, Srebrenicu, Bratunac, Prijedor, Višegrad, Foču, Brčko i Zvornik. ... (paragraf 136. presude u predmetu Karadžić);
52. Paragraf 152: Dokumenti kao što su izvještaji, uputstva i zapisnici sa sastanaka ukazuju na to da su ratna predsjedništva postojala, između ostalog, u sljedećim opštinama: Vogošća, Brčko, Ključ, Zvornik, Sanski Most, Ilidža i Prijedor. (paragraf 152. presude u predmetu Karadžić);
53. Paragraf 233: Mauzerovi Panteri, kojima je komandovao Ljubiša Savić zvani

Mauzer, bili su paravojna formacija koja je djelovala u Bijeljini, Zvorniku i Brčkom. Sebe su nazivali Srpskom narodnom gardom. ... (paragraf 233. presude u predmetu Karadžić);

54. Paragraf 234: Ljudi koji su bili saradnici Vojislava Šešelja, predsjednika SRS-a, djelovali su širom BiH, a kad su konkretno u pitanju Opštine, posebno su djelovali u Bijeljini, Zvorniku, Brčkom, na Ilidži i u Novom Sarajevu. ... (paragraf 234. presude u predmetu Karadžić);

55. Paragraf 236: Crvene beretke su bile paravojna grupa koja je djelovala u Brčkom i Zvorniku. Njima je komandovao Dragan Vasiljković zvani Kapetan Dragan. (paragraf 236. presude u predmetu Karadžić);

56. Paragraf 795: ... Nakon formiranja nacionalnih stranaka, organizovanja političkih mitinga u Brčkom, izbijanja rata u Hrvatskoj i Sloveniji i referendumu o otcjepljenju BiH došlo je do pogoršanja međunacionalnih odnosa u Brčkom. Počevši od jeseni 1991., Brčko je sve više militarizovano, oružje je dijeljeno stanovnicima svih nacionalnosti i u opštinu su došle paravojne jedinice. (paragraf 795. presude u predmetu Karadžić);

57. Paragraf 796: U decembru 1991., predsjednik SDS-a Brčko Milenko Vojinović primio je Uputstvo s varijantom A i B i ono je pročitano, nakon čega su formirani: (i) Srpska skupština opštine Brčko, za čijeg predsjednika je postavljen Đorđe Ristanić, i (ii) Krizni štab, čiji predsjednik je bio Boško Maričić. (paragraf 796. presude u predmetu Karadžić);

58. Paragraf 797: U periodu neposredno prije aprila 1992., izvršene su pripreme za formiranje SJB-a o fizičkoj podjeli Brčkog i u vezi s tim je postignut dogovor. (paragraf 797. presude u predmetu Karadžić);

59. Paragraf 798: Dana 30. aprila 1992., u dvije istovremene eksplozije dignuti su u vazduh pješački i željeznički most koji su Brčko spajali s Hrvatskom. Dana 01. maja 1992. ili približno tog datuma, srpske snage jačine približno 1.000 ljudi izvele su napad na Brčko. Srpske snage koje su učestvovalе u tom napadu sastojale su se od srpskih jedinica JNA i više od 500 ljudi iz Bijeljine, i to, uniformisanih jedinica, pripadnika aktivnog i rezervnog sastava policije, vojnika, vojnih rezervista, jednog bataljona TO-a, Srpske narodne garde Ljubiše Savića (Mauzera), arkanovaca, Belih orlova i radikala pod komandom Mirka Blagojevića. Na početku su grupe naoružane lakšim pješadijskim oružjem odgovorile na napad, ali srpske snage su brzo preuzele kontrolu nad gradom. (paragraf 798. presude u predmetu Karadžić);

60. Paragraf 800: Logor Luka se nalazio nedaleko od zgrade SJB-a Brčko i

sastojao od hangara ili skladišta koji su ranije korišteni za čuvanje robe. Od početka maja 1992., mnogi vojno sposobni nesrbi iz opštine Brčko, su nakon odvajanja od žena, djece i starijih ljudi, dovođeni u logor Luka i tamo držani zatočeni u hangaru. Muškarci su u logor dovođeni s raznih lokacija u Brčkom, uključujući kasarnu, poduzeće „Laser“, džamiju, bolnicu u Brčkom i policijsku stanicu. Bosanski Muslimani su u džamiju odvedeni iz svojih domova, tokom pretresa koje su, tražeći oružje, vršili naoružani ljudi koji su lica maskirali bojom ili crnim čarapama. Tom operacijom je komandovao Mauzer. U maju i junu 1992., u hangar u logoru Luka dovođene su i iz njega odvođene grupe ljudi; broj zatočenika se kretao od 100 do 200 ljudi, od kojih su približno 90% činili bosanski Muslimani, a ostatak bosanski Hrvati i Albanci. (paragraf 800. presude u predmetu Karadžić);

61. Paragraf 801: U logoru Luka su bili prisutni ili su ga posjećivali pripadnici SJB-a Brčko i drugi ljudi u policijskim uniformama. Osim toga, u logor su dolazili i vojnici u uniformama JNA, drugi ljudi u maskirnim uniformama, između ostalog, uniformama s Arkanovim oznakama, kao i pripadnici SUP-a Srbije. Za logor je bio zadužen Goran Jelisić, koji se zatočenicima predstavio kao „srpski Adolf Hitler“. Jelisić je nosio plavu policijsku uniformu, a kasnije maskirnu vojnu uniformu. Jelisića je krajem maja 1992. zamijenio novi upravnik, Konstantin Simonović, koji je bio policajac u SJB-u Brčko. (paragraf 801. presude u predmetu Karadžić);
62. Paragraf 803: Otprilike od juna 1992., neke od zatočenika iz logora Luka počeli su odvoditi u logor Batković u Bijeljini. (paragraf 803. presude u predmetu Karadžić);
63. Paragraf 804: Zatočenicima su držani u pretrpanom hangaru u nehigijenskim uslovima. Neki zatočenicima su ležali na kartonima i na betonskom podu s obje strane hangara. Zatočenicima su po dolasku stražari oduzeli lične dokumente i dragocijenosti. Nisu smjeli napuštati logor i morali su pitati stražare za dozvolu svaki put kad su htjeli da izađu u klozet ili da popiju vode. Zatočenicima su tukli kad bi dobili dozvolu da odu u klozet ili po vodu. Gašiju, koji je imao dijareju, rečeno je da će dobiti po jednu tabletu protiv dijareje za svakog muslimanskog „ekstremistu“ čije ime navede. (paragraf 804. presude u predmetu Karadžić);
64. Paragraf 811: ... srpske snage u maju i junu 1992. dovodile nesrbe u logor Luka, uključujući žene, djecu i starije ljude, i držale ih tamo zatočene. ...zatočenicima držani u lošim uslovima. Ti uslovi su uključivali nedostatak prostora, neodgovarajuće ležajevne i loše sanitarne uslove. ...zatočenicima u logoru Luka bili izloženi redovnom i surovom premlaćivanju od strane srpskih snaga. ...zatočenicima tokom boravka u logoru silovane. (paragraf 811. presude u predmetu Karadžić);

65. Paragraf 817: Jednom prilikom, približno predeset civila postrojeno je nedaleko od ulaza u skladište, nakon čega se čuo rafal, potom jauci i zvuk udara tijela o beton. (paragraf 817. presude u predmetu Karadžić);
66. Paragraf 821: ...u tom izvještaju se također navodi da su o tim događajima „u smislu zaštite oticanja podataka“ obaviješteni komandant kasarne u Brčkom pukovnik Đurđević i Štab Korpusa, ali da su oni odgovorili da je to stvar civilnih vlasti. U izvještaju se dalje navodi da su organi iz vojske i SUP-a, kao i Simo Radovanović, jedan od instruktora Kapetana Dragana, predložili da civilne vlasti „odrade kako treba taj dio posla u zaštiti od oticanja podataka“. U izvještaju se također kaže da je sljedeći potez „zvanično priznavanje pred svjetskom javnošću da je likvidiran određeni broj Muslimana i Hrvata za koje bi dokazali da su radili na etničkom čišćenju Srba iz ovih krajeva. Ističe se da se za te bosanske Muslimane i Hrvate mora ustrojiti „apsolutno ispravna dokumentacija“, koja bi se dala na uvid predstavnicima međunarodne zajednice za koje se očekivalo će u najskorije vrijeme posjetiti Brčko. U izvještaju se kaže da bi „(n)aredna faza (...) bila javno suđenje dvojici do trojici ekstrema uz svu moguću pompu“ za novinare iz cijelog svijeta. (paragraf 821. presude u predmetu Karaždić);
67. Paragraf 822: Ubijanje u logoru Luka nastavilo se do 16. maja 1992. ili približno tog datuma, kada je Jelisić ušao u hangar s majorom Đurkovićem i jednim kapetanom u uniformi JNA i rekao da su dobili naređenje da je ubijanje i zlostavljanje zatočenika zabranjeno, nakon čega su zatočenici popisani i uzeti su im lični podaci. Međutim, suprotno tom naređenju, zlostavljanje i premlaćivanje zatočenika se nastavilo. (paragraf 822. presude u predmetu Karadžić)
68. Paragraf 827: Dana 2. juna 1992., SJB Brčko uspostavio je organizacionu strukturu policijske stanice, postavio komandire i pomoćnike komandira i definisao zadatke i obaveze osoblja u vezi s očuvanjem javnog reda i mira i zaštitom imovine. ... (paragraf 827. presude u predmetu Karažić);
69. Paragraf 828: S fronta je povučeno više od 150 policajaca kako bi se u gradu Brčkom uspostavila funkcionalna patrolna služba i poduzete su druge mjere vezane za prikupljanje podataka o počinjenim krivičnim djelima, uključujući imovinske, krvne i seksualne delikte. ... (paragraf 828. presude u predmetu Karadžić);
70. Paragraf 57: Područje na kojem se konkretno odvijaju borbe ne poklapa se nužno sa geografskom zonom na koju se primjenjuje ratno pravo. Ono se primjenjuje na čitavoj teritoriji zaraćenih država, odnosno, u slučaju internih

oružanih sukoba, na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili, u slučaju unutrašnjih sukobam sve dok se ne pronade mirno rješenje. ... (paragraf 57. žalbene presude u predmetu Kunarac i dr.);

71.Paragraf 464: Međunarodna zajednica aktivno je učestvovala u nastojanjima da se međusobno suprotstavljeni nacionalni interesi u Bosni razriješe na miran način. U februaru 1992. Alija Izetbegović (predstavnik „bosanskih Muslimana“), Radovan Karadžić (predstavnik „bosanskih Srba“ i Mate Boban (predstavnik „bosanskih Hrvata“) sastali su se i prihvatili plan (nazvan „Lisabonski sporazum“) za podjelu bosanske teritorije na poluautonomne enklave zasnovane na etničkom principu pod slabom centralnom vlašću. Alija Izetbegović kasnije je odbacio sporazum. ...(paragraf 464. presude u predmetu Kordić i dr.);

72.Paragraf 465: Na zahtjev Evropske komisije, Republika Bosna i Hercegovina je 29. februara i 1. marta 1992. održala referendum o nezavisnosti. Usprkos bojkotu od strane Srba, prijedlog da se proglasi nezavisnost je prihvaćen s premoćnom većinom i Hrvata i Muslimana. Čim su bili poznati rezultati referenduma i čim je Bosna proglasila nezavisnost, bosanski Srbi počeli su sa ozbiljnim napadima na Bosnu i Hercegovinu širokim frontom prema zapadu od srpske granice. Vlada je u odgovoru na to u ljeto 1992. osnovala Armiju Republike Bosne i Hercegovine (ABiH), koja je zamijenila bivšu teritorijalnu odbranu (TO). (paragraf 456. presude u predmetu Kordić i dr.);

73.Paragraf 466: Za cijelo vrijeme trajanja sukoba, međunarodna zajednica je nastavila apelovati na zaraćene strane u Bosni da pregovaraju, te je u tu svrhu predlagala brojne kompromisne sporazume. Nijedan od njih nije uspio zaustaviti borbe. Sukob u Bosni prestao je tek kad su potpisani Daytonski sporazumi 1995. (paragraf 466. presude u predmetu Kordić i dr.);

II

Ostale činjenice predložene u prijedlogu Tužilaštva odbijaju se iz razloga koji slijede u obrazloženju rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

U skladu sa članom 4. Zakona o ustupanju, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine (Tužilaštvo) je dana 19.01.2023. godine podnijelo Sudu Bosne i Hercegovine (Sudu) prijedlog broj: T20 0 KTRZ 0004418 15 za prihvaćanje činjenica utvrđenih presudama MKSJ u predmetima: *Tužilac protiv Momčila Krajišnika* (predmet br. IT-00-39-T, presuda od 27.09.2006. godine) i Žalbenog vijeća IT-0039-A od 17.03.2009. godine,

Tužilac protiv Radovana Karadžića (predmet br. IT-95-5/18-T, presuda od 24.03.2016. godine) i Žalbenog vijeća IT-95-5/18-AR98bis.1 od 11.07.2013. godine, Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca i dr. (predmet br. IT-96-23-T & IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine i Žalbenog vijeća IT-96-23 & IT-96-23/1-A od 12.06.2002. godine, Tužilac protiv Darija Kordića i dr. (predmet br. IT-95-14/2-T od 26.02.2001. godine i Žalbenog vijeća IT-95-14/2-A od 17.12.2004. godine, Tužilac protiv Tihomira Blaškića (predmet br. IT-95-14-T od 03.03.2000. godine i Žalbenog vijeća IT-95-14-A od 29.07.2004. godine.

Branilac optuženog Stojana Petrovića, advokat Srđan Marjanović, izjašnjavajući se povodom prijedloga Tužilaštva, navodi da se protivi prijedlogu prije svega jer se predmetne presude ne odnose na činjenični opis krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret. Prema braniocu, paragrafi koji se navode u prijedlogu i koji su izvučeni iz presuda, vezuju se za određena politička dešavanja u Brčkom, te određene paravojne formacije „Arkanovce“ i „Bele orlove“ sa kojima optuženi nema nikakve veze. Dalje, navodna dešavanja u logorima Luka i Batković također se ni na koji način ne vezuju za optuženog te je traženje da se ovakve činjenice utvrde kao dokazane neosnovano. Isto tako, odbrana navodi da se rušenje muslimanskih vjerskih objekata, smišljen i sistematski progon nesrpskog stanovništva također ni na koji način ne vezuje za optuženog Stojana Petrovića. Zbog svega navedenog odbrana predlaže da se prijedlog Tužilaštva BiH odbije kao neosnovan.

Nakon što je razmotrilo podneseni prijedlog Tužilaštva, te navode odbrane optuženog, vijeće je donijelo odluku kao u dispozitivu iz slijedećih razloga.

Članom 15. ZKP BiH propisano je da pravo Suda (...) da ocjenjuje postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima (slobodna ocjena dokaza). Prihvatanje utvrđene činjenice kao dokazane u sebi sadrži pretpostavku pravne valjanosti takve činjenice. Ona, naime, predstavlja dokaz u postupku čime je podložna diskvalifikaciji od suprotne strane, dok će se po provedenom dokaznom postupku, a slijedom slobodne ocjene dokaza u smislu citirane odredbe iz člana 15. ZKP BiH, i vrednovati.

Zakon o ustupanju je u konkretnom slučaju *lex specialis*, i to *in concreto* član 4. navedenog zakona, koji propisuje da Sud može, nakon saslušanja stranaka, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka (što je u konkretnoj situaciji i slučaj), odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravnosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ- om ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupka pred MKSJ- om ako se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku.

Pravilo 94. (B) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ navodi da: *„ Na zahtjev jedne od strana ili proprio motu pretresno vijeće može, nakon što je saslušalo strane, odlučiti da formalno primi na znanje činjenice o kojima je presuđeno ili pismeni dokazni*

materijal iz drugih postupaka pred Međunarodnim sudom koji se odnose na pitanja od važnosti za tekuće suđenje”.

Saslušanjem stranaka u postupku, odnosno davanjem mogućnosti odbrani da se pismeno izjasni na prijedlog Tužilaštva, ispunjena je prva formalna pretpostavka citiranog propisa za odlučivanje o prihvatanju utvrđenih činjenica.

Prvenstvena svrha formalnog primanja na znanje utvrđenih činjenica jeste osiguranje efikasnosti postupka, jer na ovaj način Sud postiže pravosudnu ekonomiju, u smislu da sažima konkretni postupak na ono što je od suštinskog značaja za izvođenje dokaza strana u postupku, čime se eliminiše neophodnost ponovnog dokazivanja činjenica koje su već ranije utvrđene u prethodnim postupcima.

Navedeni ciljevi međutim ne mogu ići na uštrb pretpostavke nevinosti, prava na pravično suđenje i principa neposrednog izvođenja dokaza. Naglašava se da je prva i osnovna briga Suda obezbijediti optuženom pravično suđenje bez odlaganja u skladu sa članom 13. ZKP- a BiH i članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

Imajući u vidu da ni Zakon o ustupanju, niti ZKP BiH ne sadrže kriterije koji moraju biti ispunjeni da bi se određene činjenice prihvatile kao utvrđene od strane MKSJ, vođeno svojom obavezom poštovanja prava na pravično suđenje koje garantuje Evropska konvencija i ZKP BiH, vijeće je primjenjivalo kriterije koje je MKSJ utvrdio u predmetu *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih* (predmet br. IT-05-88-T) i *Tužilac protiv Momčila Krajišnika* (predmet br. IT-00-39-T).

Prema ustaljenoj sudskoj praksi MKSJ- a i Suda BiH, procjena o tome da li već presuđena činjenica može biti prihvaćena predstavlja dvostepeni postupak: prvo Sud mora utvrditi da li činjenica ispunjava niz kriterijuma koji su navedeni u pravnim aktima MKSJ- a, a drugo, sud mora utvrditi, za svaku činjenicu koja ispunjava ove kriterijume, da li treba odbiti ove činjenice po osnovu toga što prihvatanje takvih činjenica ne bi služilo interesima pravde.³⁸

Navedeni kriteriji su da: činjenica mora biti jasna, konkretna, da se može identifikovati, odnosno da je precizna, relevantna za neko pitanje u postupku koji je u toku, ograničena na činjenični nalaz i ne smije sadržavati karakterizaciju pravne prirode, da je dijelom presude koja nije osporavana žalbom, odnosno koja je utvrđena pravosnažnom odlukom u žalbenom postupku, pobijana u postupku i čini dio presude koja se trenutno osporava po žalbi, ali spada u pitanja koja u žalbenom postupku nisu sporna. Takođe, činjenica ne smije potvrđivati krivičnu odgovornost optuženog, odnosno, ne smije se odnositi na djela, postupke ili duševno stanje optuženog, te se

---

³⁸ *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*,, predmet br. IT-98-29/1-T, Rješenje o Prijedlogu Tužilaštva za prihvatanje činjenica o kojima je već presuđeno i Katalogu Tužilaštva o usaglašenim činjenicama sa izdvojenim mišljenjem sudije Harhoff-a, od 10. aprila 2007., paragraf 23.

ne može zasnivati na sporazumu o priznanju krivice u ranijim predmetima i uticati na pravo optuženog na pravično suđenje, niti smije biti predmetom racionalnog spora između strana u postupku.

Nakon što je razmotrilo predložene činjenice u kontekstu gore pobrojanih kriterija, vijeće je zaključilo da činjenice taksativno pobrojane u izreci rješenja zadovoljavaju navedene kriterije, zbog čega je iste prihvatilo kao utvrđene. Iako Sud utvrđuje da navedene činjenice ispunjavaju kriterijume, istovremeno naglašava da iste nisu neoborive, te će u konačnici podlijegati slobodnoj ocjeni dokaza od strane ovog vijeća, kada će biti sagledane u kontekstu svih provedenih dokaza u postupku, pri čemu Sud nije vezan formalnim dokaznim pravilima, niti utvrđene činjenice imaju veću dokaznu snagu od drugih dokaza u ovom predmetu.

Vijeće nije prihvatilo činjenice navedene u paragrafima: 412. (tačka 70. prijedloga), 415. (tačka 71. prijedloga), 416. (tačka 72. prijedloga), 417. (tačka 73. prijedloga), 436. (tačka 74. prijedloga), 442. (tačka 75. prijedloga), 58. (tačka 77. prijedloga), 102. (tačka 78. prijedloga) presude MKSJ Pretresnog i Žalbenog vijeća Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca i dr., u paragrafima 185. (tačka 79. prijedloga), 48. (tačka 83. prijedloga) presude MKSJ Pretresnog i Žalbenog vijeća Tužilac protiv Darija Kordića i dr., te u paragrafima 201. (tačka 84. prijedloga), 202. (tačka 85. prijedloga), 257. (tačka 86. prijedloga) presude MKSJ Pretresnog i Žalbenog vijeća Tužilac protiv Tihomira Blaškića, cijeneći da su iste irelevantne za predmetni krivični postupak.

Na kraju, vijeće napominje da se u konkretnom radi o procesnoj odluci vijeća, koja se prema članu 239. stav 4. ZKP BiH, „uvijek objavljuje i uz kraće obrazloženje relevantnih činjenica unosi na zapisnik o glavnom pretresu“, i može se pobijati samo u žalbi na presudu. Ipak, vijeće se opredijelilo da ovo rješenje donese u pisanoj formi, kako bi na ovaj način i optuženi i javnost mogli biti bolje informisani o toku ovog krivičnog postupka.